



Dokument s plenarne sjednice

A9-0360/2023

14.11.2023

IZVJEŠĆE

o smanjenju nejednakosti i promicanju socijalne uključenosti u razdobljima
krize za djecu i njihove obitelji
(2023/2066(INI))

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja

Izvjestiteljica: Sandra Pereira

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	24
PRILOG: POPIS SUBJEKATA ILI OSOBA OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA PRIMILA INFORMACIJE	27
MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVA ŽENA I RODNU RAVNOPRAVNOST	28
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	40
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	41

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o smanjenju nejednakosti i promicanju socijalne uključenosti u razdobljima krize za djecu i njihove obitelji (2023/2066(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima, a posebno njezine članke 14., 24., 32. i 33.,
- uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava i njegov akcijski plan¹, njegove glavne ciljeve za 2030. i pregled socijalnih pokazatelja EU-a,
- uzimajući u obzir Izjavu iz Porta od 8. svibnja 2021. i obnovljene obveze na Socijalnom forumu u Portu 2023.,
- uzimajući u obzir ciljeve održivog razvoja iz Programa održivog razvoja do 2030., usvojenog u New Yorku u rujnu 2015.,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta (UNCRC) donesenu u New Yorku 20. studenoga 1989.,
- uzimajući u obzir UN-ov Pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima usvojen 16. prosinca 1966. u New Yorku,
- uzimajući u obzir Europsku socijalnu povelju donesenu u Torinu 1961. godine,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom usvojenu u New Yorku 13. prosinca 2006.,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta od 18. prosinca 2019.,
- uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi²,
- uzimajući u obzir preporuku Komisije 2013/112/EU od 20. veljače 2013. naslovljenu „Ulaganje u djecu: prekidanje kruga prikraćenosti”³,
- uzimajući u obzir Preporuke Vijeća o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja od 22. svibnja 2019.⁴,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 7. rujna 2022. naslovljenu „Europska

¹ COM(2021)0102.

² SL L 188, 12.7.2019., str. 79.

³ SL L 59, 2.3.2013., str. 5.

⁴ SL C 189, 5.6.2019., str. 4.

strategija za skrb” (COM/2022/0440), Preporuku Vijeća od 8. prosinca 2022. o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, ciljeve iz Barcelone za 2030.⁵ i Preporuku Vijeća od 8. prosinca 2022. o pristupu cjenovno pristupačnoj visokokvalitetnoj dugotrajnoj skrbi⁶,

- uzimajući u obzir izvješće Ureda za istraživanja UNICEF-a iz 2014. „Djeca recesije: utjecaj gospodarske krize na dobrobit djece u bogatim zemljama”,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 24. studenoga 2015. o smanjenju nejednakosti s posebnim naglaskom na siromaštvo djece⁷,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 21. siječnja 2021. o pristupu pristojnim i cjenovno pristupačnim mogućnostima stanovanja za sve⁸,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 29. travnja 2021. o europskom jamstvu za djecu⁹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 7. travnja 2022. o zaštiti koju EU pruža djeci i mladima koji bježe od rata protiv Ukrajine¹⁰,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 5. srpnja 2022. naslovljenu „Prema zajedničkom europskom djelovanju u području skrbi”¹¹,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 5. listopada 2022. o odgovoru EU-a na porast cijena energije u Europi¹²,
- uzimajući u obzir sažetak Eurydicea iz 2019. naslovljen „Ključni podaci o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u Europi”,
- uzimajući u obzir izvješće UNICEF-a (2020.) naslovljeno „Izvješće Innocenti br. 16, Svijet utjecaja – Razumijevanje što oblikuje dobrobit djece u bogatim zemljama”,
- uzimajući u obzir godišnje izvješće UNICEF-a iz 2021. naslovljeno „Zaštita prava djece u vrijeme krize”,
- uzimajući u obzir godišnje izvješće UNICEF-a iz 2021. naslovljeno „Gdje su bogate zemlje u pogledu skrbi o djeci?”,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 24. ožujka 2021. naslovljenu „Strategija EU-a o pravima djeteta” (COM(2021)0142),
- uzimajući u obzir završno izvješće Komisije iz ožujka 2020. naslovljeno „Studija izvedivosti jamstva za djecu”,

⁵ SL C 484, 20.12.2022., str. 1.

⁶ SL C 476, 15.12.2022., str. 1.

⁷ SL C 366, 27.10.2017., str. 19.

⁸ SL C 456, 10.11.2021., str. 145.

⁹ SL C 506, 15.12.2021., str. 94.

¹⁰ SL C 434, 15.11.2022., str. 50.

¹¹ SL C 47, 7.2.2023., str. 30.

¹² SL C 132, 14.4.2023., str. 65.

- uzimajući u obzir Preporuku Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu¹³,
 - uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 7. lipnja 2023. o sveobuhvatnom pristupu mentalnom zdravlju (COM(2023)0298),
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. ožujka 2020. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija za rodnu ravnopravnost 2020. 2025.” (COM(2020)0152),
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 7. listopada 2020. naslovljenu „Unija jednakosti: strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma” (COM(2020)0620),
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 3. ožujka 2021. naslovljenu „Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.” (COM(2021)0101),
 - uzimajući u obzir Preporuku Vijeća od 30. siječnja 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje¹⁴,
 - uzimajući u obzir izvješće Eurochilda (2022.) naslovljeno „(Ne)vidljiva djeca – izvješće Eurochilda za 2022. o djeci kojoj je potrebna pomoć diljem Europe”,
 - uzimajući u obzir izvješće organizacije Save the Children iz 2023. naslovljeno „Jamčenje budućnosti djece – kako COVID-19, kriza troškova života i klimatska kriza utječu na djecu u siromaštvu i što vlade u Europi trebaju učiniti”,
 - uzimajući u obzir izvješće Međunarodne organizacije rada (ILO) – UNICEF iz 2021. naslovljeno „Dječji rad: Globalne procjene za 2020., trendovi i daljnji koraci”,
 - uzimajući u obzir izvješće Međunarodne organizacije rada i UNICEF-a iz 2023. naslovljeno „Više od milijarde razloga: Hitna potreba za izgradnjom univerzalne socijalne zaštite za djecu”,
 - uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. svibnja 2022. naslovljenu „Digitalno desetljeće za djecu i mlade: nova Europska strategija za bolji internet za djecu” (COM(2022)0212),
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja (A9-0360/2023),
- A. budući da kvaliteta okruženja u kojima su djeca rođena i njihovi životni prostori imaju odlučujući utjecaj na kvalitetu njihova života, jednake mogućnosti za zdrav rast, njihov opći razvoj i ostvarivanje njihova potencijala; budući da se u UNICEF-ovoj kampanji „Prvih 1 000 dana” tvrdi da se mozak djeteta razvija najvećom brzinom u prvim

¹³ SL L 223, 24.3.2021., str. 14.

¹⁴ SL C 41, 3.2.2023., str. 1.

godinama života, što pruža jedinstvenu priliku za djetetov fizički, mentalni, kognitivni, društveni i emocionalni razvoj; budući da je svako dijete jedinstveno i da bi se prema djeci trebalo odnositi uzimajući u obzir njihove posebnosti, brzinu razvoja, područja interesa i potrebe; budući da bi najbolji interesi djeteta trebali biti vodeće načelo za sva djelovanja koja utječu na djecu, kako je navedeno u Konvenciji UN-a o pravima djeteta;

- B. budući da izloženost zlostavljanju i zanemarivanju negativno utječe na razvoj djeteta; budući da nejednakosti utvrđene u vrlo ranoj dobi negativno utječu na mogućnosti, dobrobit i zdravlje djece; budući da te nejednakosti mogu imati cjeloživotne posljedice u odrasloj dobi i mogu ih spriječiti da ostvare svoj puni potencijal; budući da je sprečavanje nejednakosti najbolja politika za dugoročno smanjenje nejednakosti;
- C. budući da nedostatak dostupnih i kvalitetnih usluga usmjerenih na djecu i potpore obiteljima povećava rizik od siromaštva i socijalne isključenosti djece; budući da se obitelji suočavaju s višestrukim i međuovisnim izazovima koje nijedna usluga ili organizacija ne može riješiti sama i koji zahtijevaju kontinuitet usluga i odgovarajuću koordinaciju među službama kako bi se pripremile i olakšale tranzicije s kojima se djeca suočavaju;
- D. budući da je 2022. više od 19 995 milijuna djece (24,7 % ili svako četvrto dijete) bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u EU-u; budući da je, unatoč nekim razlikama, u svakoj državi članici prisutna određena stopa siromaštva djece i socijalne isključenosti; budući da u nekim državama članicama ona premašuje 30 %; budući da nedavni podaci pokazuju porast tog pokazatelja u posljednje četiri godine; budući da su dobrotvorne organizacije, kao i 2022., zabilježile povećanje broja zahtjeva za potporu socijalnih službi¹⁵;
- E. budući da je 2022. postotak djece (mlađih od 18 godina) u EU-u koja su bila izložena riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti od 21,6 % bio veći od tog postotka za odrasle osobe; budući da su djeca 2022. bila izložena većem riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti nego odrasli u 18 od 27 država članica EU-a; budući da je 2022. više od petine (22,4 %) stanovništva Unije koje živi u kućanstvima s uzdržavanom djecom bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; budući da je 2022. 61,9 % djece čiji su roditelji imali nisku razinu obrazovanja bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, u usporedbi s 10,2 % djece koja su imala visokoobrazovane roditelje¹⁶;
- F. budući da je siromaštvo djece višedimenzionalna pojava koja proizlazi iz siromaštva kućanstava, što znači da su obitelji s niskim prihodima i s nižim obrazovanjem, obitelji sa samohranim roditeljem, koje uglavnom čine žene i njihova djeca, velike obitelji u nepovoljnom položaju, obitelji koje žive u regijama u nepovoljnom položaju, obitelji koje pripadaju različitim etničkim manjinama i obitelji s djecom ili roditelji s invaliditetom izložene većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te imaju veću vjerojatnost međugeneracijskog prijenosa siromaštva; budući da preraspodjela bogatstva (putem plaća i socijalnih transfera) ima odlučujući utjecaj na socijalnu

¹⁵ Eurodiaconia i Caritas Europa, [Survey on energy poverty/cost-of-living crisis](#) (Anketa o energetsom siromaštvu/krizi troškova života), 2022.

¹⁶ Eurostat, „[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)” (Svako četvrto dijete u EU-u izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti), 28. listopada 2021.

nejednakost, rizik od siromaštva i socijalne isključenosti, a time i na rizik od siromaštva djece; budući da siromaštvo djece zahtijeva višedimenzionalan odgovor i kombinirane univerzalne i ciljane mjere kako bi se spriječilo da nejednakosti jedna drugu pojačavaju; budući da to nužno uključuje otvaranje radnih mjesta i osiguravanje kvalitete i stabilnosti radnih mjesta te jamčenje i jačanje socijalnih prava, mjera za borbu protiv diskriminacije te obiteljske i dječje naknade; budući da su nacionalni dječji doplatci ključna mjera za pomoć obiteljima kojima je potrebna pomoć i za osiguravanje univerzalnog pristupa kvalitetnim i cjenovno pristupačnim javnim uslugama;

- G. budući da je 2022. 16,8 % stanovništva EU-a živjelo u prenapučenim kućanstvima, a 9,3 % stanovništva nije moglo primjereno zagrijati svoj dom; budući da je 8,3 % stanovništva EU-a 40 % ili više neto dohotka svojeg kućanstva trošilo na stanovanje;
- H. budući da 2022. 56 % osoba koje žive u kućanstvima sa samo jednom odraslom osobom i uzdržavanom djecom u EU-u nije moglo priuštiti neočekivane financijske troškove; budući da su 2020. obitelji sa samohranim roditeljem, posebno obitelji sa samohranim majkama, bile izložene većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (42,1 % u usporedbi s 29,6 % u obiteljskim zajednicama s dvije odrasle osobe i troje ili više djece¹⁷); budući da je to povezano s feminizacijom siromaštva, prekomjernom zastupljenošću žena na nesigurnim i slabo plaćenim radnim mjestima te radnim mjestima na nepuno radno vrijeme, njihovom preopterećenošću obvezama skrbi i razlikom u plaćama između muškaraca i žena; budući da razlika u stopi zaposlenosti muškaraca i žena bez djece iznosi 1 %; budući da za one koji imaju dijete mlađe od šest godina ta stopa iznosi 21 %, a penje se na 37 % za one s troje djece¹⁸;
- I. budući da je djeci koja odrastaju u siromaštvu ili socijalnoj isključenosti teže uspjeti u školi, očuvati zdravlje i ostvariti svoj puni potencijal kasnije u životu; budući da socijalna ulaganja u rane godine djece stvaraju znatnu društveno-ekonomsku dobit, doprinose prekidanju kruga međugeneracijskog siromaštva te se stoga ne bi trebala smatrati troškom; budući da se gospodarski učinak siromaštva djece i socioekonomskog nepovoljnog položaja, kao i njihove posljedice na zaposlene odrasle osobe, procjenjuje na 3,4 % bruto domaćeg proizvoda država članica EU-a svake godine;
- J. budući da su siromaštvo i socijalna isključenost povezani s migracijskim statusom, pripadnosti manjini ili invaliditetom djece i njihovih roditelja; budući da su djeca migranti prekomjerno zastupljena u skupini kojoj prijete siromaštvo; budući da je bez državljanstva ili osobnih isprava djeci bez državljanstva otežan pristup nekima od najosnovnijih prava, kao što su prijava rođenja, obrazovanje, zdravstvena skrb, socijalna sigurnost i stanovanje, te su izložena većem riziku od zlostavljanja i iskorištavanja; budući da je u travnju 2023. zbog ruske invazije gotovo 4 milijuna državljana trećih zemalja pobjeglo iz Ukrajine u državu članicu EU-a;
- K. budući da gotovo 83 % romske¹⁹ djece u EU-u živi u kućanstvu koje je izloženo riziku

¹⁷ Eurostat, „[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)” (Svako četvrto dijete u EU-u izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti), 28. listopada 2021.

¹⁸ Eurofound, „Living and Working Conditions in Europe 2021” („Životni i radni uvjeti u Europi 2021.”), str. 73.

¹⁹ U skladu sa [strateškim okvirom EU-a za Rome za razdoblje 2020. – 2030.](#), upućivanje na „Rome” kao krovni pojam obuhvaća širok raspon različitih osoba romskog podrijetla, kao što su: Romi,

od siromaštva; budući da je 2021. svako peto romsko dijete živjelo u kućanstvu bez tekuće vode iz vodovoda; budući da udio romske djece u teškoj materijalnoj oskudici uvelike premašuje udio ugrožene djece u općoj populaciji; budući da 2022. 60 % romske djece nije imalo pristup kvalitetnim uslugama u ranom djetinjstvu, a 40 % romskih obitelji s djecom mlađom od šest godina nije primilo nikakve subvencije ili slične potpore;

- L. budući da su posljedice pandemije bolesti COVID-19, porast troškova života i rat u Ukrajini pogoršali gospodarsku i socijalnu ranjivost djece i njihovih obitelji, posebno kućanstava s niskim i srednjim dohotkom koja su najviše pogođena pandemijom i prethodnim krizama; budući da trenutačna globalna društvena i gospodarska nestabilnost, kao i rizici koji proizlaze iz klimatskih promjena, povećavaju mogućnost novih kriza; budući da su se protuciklički odgovori na nedavne krize pokazali učinkovitijima u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti od mjera fiskalne konsolidacije koje se temelje na štednji i rezovima potrošnje koji su zagovarani u krizi 2008. – 2013.;
- M. budući da je pandemija bolesti COVID-19 pogoršala poteškoće s kojima se suočavaju djeca, zbog prekida svakodnevice i društvenih kontakata, zatvaranja škola, smanjenog kapaciteta za pružanje zaštite od nasilja u obitelji, zlostavljanja i zanemarivanja tijekom ograničenja kretanja te prekida osnovnih socijalnih usluga; budući da su te poteškoće utjecale na više djece u ranjivom položaju koja nisu imala opremu, pokrivenost internetom ili čak električnu energiju za internetsko školovanje te su možda izgubila jedini dnevni topli obrok koji su imala ili pristup grijanju;
- N. budući da je cilj Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava donesenog 2021. smanjiti broj djece izložene riziku od siromaštva i socijalne isključenosti za najmanje 5 milijuna do 2030.; budući da su države članice usvojile nacionalne ciljeve za smanjenje siromaštva; budući da bi, čak i da se taj cilj postigne, oko 15 milijuna djece u EU-u i dalje bilo izloženo riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; budući da se predviđa da će se taj broj, bez odgovarajućih mjera, dodatno povećati s pojavom novih složenih i međusobno povezanih socijalnih kriza;
- O. budući da je iskorjenjivanje siromaštva djece neophodan korak prema izgradnji pravedne, jednake i socijalne Europe za sadašnje i buduće generacije; budući da socioekonomski status nikada ne bi smio biti prepreka pristupu djece osnovnim uslugama; budući da je potrebna veća potpora kako bi se osiguralo da djeca i obitelji imaju pristup osnovnim uslugama;
- P. budući da se financijskim sredstvima EU-a omogućuju ulaganja na nacionalnoj razini u borbu protiv siromaštva djece i promicanje socijalne uključenosti; budući da se, uz Europski socijalni fond plus (ESF+), drugi izvori mogu izravno ili neizravno koristiti za financiranje programa koji utječu na živote djece i njihovih obitelji na različite načine;
- Q. budući da bi djecu, roditelje, obitelji i skrbnike trebalo zaštititi od diskriminacije, kao

Sinti, Kale, Romaničeli i Bojaši/Rudari. Taj pojam obuhvaća i skupine kao što su Aškali, Egipćani, Jeniši, Domi, Lomi, Romi i Abdali te populacije koje putuju, uključujući etničke Putnike i stanovništvo koje se označuje administrativnim izrazom „gens du voyage”, kao i osobe koje se izjašnjavaju kao Cigani, Tsigani ili Tzigani, pri čemu se ne negiraju njihova specifična obilježja. Tu definiciju trebalo bi uzeti u obzir u cijelom izvješću.

što je diskriminacija na temelju spola, jezika, spolnog i/ili rodnog identiteta, vjere ili uvjerenja, političkih ili ideoloških opredjeljenja, nacionalnog, rasnog, etničkog ili socijalnog podrijetla, pripadnosti nacionalnoj manjini, ekonomske situacije, invaliditeta i drugih posebnih potreba, dobi ili bilo kojeg drugog statusa;

- R. budući da su obitelji sve raznolikije; budući da politike potpore djeci i obiteljske politike ne odražavaju uvijek i nisu dovoljno prilagođene obiteljskoj raznolikosti i obiteljskim životnim uvjetima (npr. obitelji s nevjenčanim roditeljima, djeca razdvojenih roditelja koja žive u dvama kućanstvima ili djeca koja žive u velikoj kombiniranoj obitelji, udomiteljske obitelji i dugine obitelji) na štetu životnog standarda obitelji, pristupa programima socijalne zaštite i naknadama te njihove otpornosti na krize; budući da EU i države članice moraju jamčiti pravnu, gospodarsku i socijalnu zaštitu obitelji;
- S. budući da je Vijeće 14. lipnja 2021. donijelo Preporuku o europskom jamstvu za djecu kako bi se osiguralo da djeca kojoj je potrebna pomoć imaju pristup ključnim uslugama, primjerice besplatnim uslugama skrbi i obrazovanju za rano djetinjstvo, besplatnom obrazovanju (uključujući dodatne aktivnosti u školama i najmanje jedan zdrav obrok po školskom danu), besplatnoj zdravstvenoj skrbi, zdravoj prehrani i odgovarajućem stanovanju; budući da taj instrument predstavlja priliku za smanjenje siromaštva i nejednakosti te za promicanje socijalne uključenosti djece; budući da je europskim jamstvom za djecu utvrđeno da bi prioritet trebala biti djeca u ranjivom položaju²⁰; budući da sve države članice, kako bi pokazale svoju predanost integriranoj politici usmjerenoj na prekidanje začaranog kruga siromaštva, moraju dodijeliti odgovarajući iznos svojih sredstava iz ESF-a plus za provedbu nacionalnih planova u okviru jamstva za djecu; budući da u listopadu 2023. tri države članice još nisu dostavile svoje nacionalne akcijske planove;
- T. budući da bi u skladu s Konvencijom UNCRC-a o pravima djeteta, čije su potpisnice sve države članice, sva djeca trebala dobiti pravo na obrazovanje, zdravstvene usluge, stanovanje i zaštitu, na sudjelovanje u donošenju odluka koje se na njih odnose, na slobodno vrijeme, na uravnoteženu prehranu i na skrb u obiteljskom okruženju;
- U. budući da je Vijeće donijelo Preporuku o reviziji ciljeva iz Barcelone o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, koja uključuje prijedlog za uvođenje zakonskog prava na rani i predškolski odgoj i obrazovanje;
- V. budući da je 2022. u EU-u samo 35,7 %²¹ djece mlađe od tri godine imalo pristup formalnom sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a ta se brojka penje na

²⁰ Upotreba izraza „djeca u ranjivom položaju” ili „djeca/kućanstva u nepovoljnom položaju” u ovom se izvješću odnosi na definiciju sadržanu u jamstvu za djecu, koja uključuje sljedeće skupine: djeca beskućnici ili djeca koja žive u vrlo skromnim stambenim uvjetima; djeca s invaliditetom; djeca s problemima s mentalnim zdravljem; djeca migrantskog ili manjinskog etničkog podrijetla, posebno Romi; djeca u sustavu alternativne, posebno institucijske skrbi; djeca u nesigurnim obiteljskim situacijama.

U ovom izvješću ta definicija uključuje i djecu LGBTIQ+.

²¹ Eurostat, „[Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group – EU-SILC survey](#)” (Djeca koja imaju formalnu skrb ili se obrazuju prema dobnoj skupini i trajanju – % u odnosu na stanovništvo svake dobne skupine – istraživanje EU-SILC-a), 29.9.2023. podaci odgovaraju zbroju postotka djece mlađe od tri godine koja su u sustavu formalne skrbi o djeci od 1 do 29 sati tjedno i djece koja su u sustavu formalne skrbi o djeci dulje od 30 sati tjedno;

88 % za djecu od dobi od tri godine do minimalne obvezne dobi za početak osnovne škole; budući da samo sedam država članica EU-a jamči mjesto u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za svako dijete u dobi od šest mjeseci; budući da nekoliko država članica jamči financirano mjesto u sustavu skrbi za djecu tek u dobi od tri godine; budući da dostupnost besplatnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja znatno raste od treće godine života nadalje te se taj trend nastavlja za svaku godinu života te postaje gotovo univerzalan u cijeloj Europi u posljednjoj godini prije početka obveznog osnovnoškolskog obrazovanja²²; budući da u Europi većina obitelji mora plaćati školarinu za pristup uslugama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu mlađu od tri godine; budući da nedostatak pristupa tim uslugama, često zbog oskudne dostupnosti i povećanih, skrivenih i neposrednih troškova, utječe na obitelji u nepovoljnom socioekonomskom položaju, obitelji sa samohranim roditeljem i obitelji iz slabije razvijenih regija i područja, čime se povećava rizik od rane socijalne isključenosti djece; budući da je, čak i u zemljama u kojima je prosječna razina dostupnosti usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja visoka, sudjelovanje djece izložene riziku od siromaštva i socijalne isključenosti u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju otežano zbog nedostatka ustanova za skrb o djeci;

- W. budući da rani i predškolski odgoj i obrazovanje imaju odlučujući utjecaj na zdravlje te kognitivni i socijalno-emocionalni razvoj djece; budući da su zaposleni roditelji koji nemaju pristup ustanovi za skrb o djeci često prisiljeni ostaviti djecu u neformalnoj skrbi, među ostalim u necertificiranim mrežama za skrb; budući da se visokokvalitetnim uključivim ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem osiguravaju jednake obrazovne mogućnosti za tu djecu i potiče integracija roditelja, posebno majki, na tržište rada; budući da se uključivim obrazovanjem odgovara na širok raspon potreba svih učenika poticanjem sudjelovanja u pogledu učenja, kulturnih interakcija i osjećaja zajedništva; budući da takve službe moraju imati odgovarajuće financijske i ljudske resurse za identifikaciju i pružanje potpore djeci koja se suočavaju s posebnim poteškoćama;
- X. budući da troškove obrazovanja, posebno kad je riječ o školskom materijalu i prijevozu, u većini zemalja uglavnom snose kućanstva i da je to jedan od glavnih razloga za napuštanje školovanja; budući da prosječna stopa ranog napuštanja školovanja u EU-u iznosi 10 %²³ i da je ta vrijednost viša za određene skupine kao što su romska djeca i djeca s invaliditetom;
- Y. budući da je 2021. 3,6 % djece mlađe od 16 godina u EU-u imalo nezadovoljene zdravstvene potrebe, a 4,4 % djece prijavilo je invaliditet²⁴; budući da su čak i u zemljama u kojima je pravo na zdravlje utvrđenom zakonom i dalje prisutne nejednakosti i da mnoge obitelji nemaju pristup ili pravodoban pristup odgovarajućoj zdravstvenoj skrbi te imaju iznimno ograničen pristup osnovnim uslugama kao što su savjetovanje s obiteljskim liječnicima i medicinskim sestrama, potpora mentalnom zdravlju i psihosocijalna potpora ili stomatološka skrb, posebno zbog neadekvatnih javnih usluga; budući da su djeca rođena u siromaštvu i socijalnoj isključenosti izložena

²² Europska komisija, Sažetak Eurydicea, „[Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe](#)”, (Ključni podaci o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u Europi), 2019.

²³ Eurostat, „[Early leavers from education and training](#)” (Osobe koje su rano napustile obrazovanje i osposobljavanje), 2023.

²⁴ Eurostat, 2023., „[Health statistics - children](#)” (Zdravstveni statistički podaci – djeca).

većem riziku od zdravstvenih problema; budući da se u EU-u povećava razlika između urbanih i ruralnih područja te razvijenijih i slabije razvijenih regija u pogledu pristupa kvalitetnim zdravstvenim uslugama i ustanovama²⁵;

- Z. budući da je spolno zdravlje ključno za opće zdravlje i dobrobit pojedinaca, parova i obitelji; budući da neke države članice pokušavaju dodatno ograničiti pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima putem vrlo restriktivnih zakona kojima se ugrožava zdravlje žena tijekom trudnoće i poroda, kao i zdravlje djece;
- AA. budući da je cijepljenje glavni alat za sprečavanje ozbiljnih, zaraznih i ponekad smrtonosnih bolesti; budući da su se stope procijepljenosti protiv ospica, koje su pokazatelj općih programa cijepljenja djece, smanjile u 14 od 35 zemalja OECD-a²⁶;
- AB. budući da je dobro mentalno zdravlje djece ključno jer im omogućuje da ostvare ključne etape u razvoju, nauče načine suočavanja s problemima i steknu socijalne i emocionalne vještine; budući da su nepovoljna iskustva u djetinjstvu, diskriminacija, neodgovarajući pristup uslugama i nestabilna okruženja neki od glavnih uzroka problema s mentalnim zdravljem koji se razvijaju u ranoj dobi; budući da dalekosežne krize kao što je pandemija bolesti COVID-19 ugrožavaju mentalno zdravlje i dobrobit cijelih generacija djece; budući da je učestalost problema s mentalnim zdravljem tri puta veća među djecom iz obitelji s niskim prihodima²⁷;
- AC. budući da Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) naglašava da je dojenje jedan od najučinkovitijih načina za osiguravanje dugoročnog zdravlja i preživljavanja djece te preporučuje da se dojenčad tijekom prvih šest mjeseci života isključivo doji; budući da, međutim, na globalnoj razini samo dvoje od petero dojenčadi ima pristup dojenju²⁸;
- AD. budući da su djeca s invaliditetom i djeca roditelja s invaliditetom i dalje izložena diskriminaciji i kršenju svojih prava zbog trajnih prepreka u svim područjima života, a to su neodgovarajući pristup ustanovama za skrb o djeci, prehrana koja zadovoljava njihove potrebe i prilike za sudjelovanje u uključivim obrazovnim aktivnostima te nedovoljna uključenost u standardne škole, zdravstvena skrb i prostori koji ne odgovaraju adekvatno na njihove potrebe u pogledu mobilnosti i psihosocijalnih potreba; budući da su te prepreke i nedostatak pristupačnih kvalitetnih usluga skrbi i potpore za osobe s invaliditetom i druge osobe kojima su potrebni skrb i potpora posebno vidljivi u kriznim vremenima, što dovodi do dodatnog opterećenja za

²⁵ Eurostat, 2022., „[Urban-rural Europe – quality of life in rural areas](#)” (Urbana i ruralna Europa – kvaliteta života u ruralnim područjima);

OECD iLibrary, „Delivering Quality Education and Health Care to All: Preparing Regions for Demographic Change – [Chapter 4. Delivering quality health services in rural communities](#)” (Ostvarenje kvalitetnog obrazovanja i zdravstvene skrbi za sve – Priprema regija za demografske promjene – poglavlje 4. Pružanje kvalitetnih zdravstvenih usluga u ruralnim zajednicama), 5.3.2021.

²⁶ UNICEF, 2020. „Innocenti Report Card 16. Worlds of Influence - Understanding What Shapes Child Well-being in Rich Countries” („Izvešće Innocenti br. 16, Svijet utjecaja – Razumijevanje što oblikuje dobrobit djece u bogatim zemljama”), str. 4.

²⁷ Save the Children Europe, 2023., ‘[Guaranteeing Children’s Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do](#)’ (Jamstvo za budućnost djece: kako krize uzrokovane bolešću COVID-19, povećanjem životnih troškova i klimatskim promjenama utječu na siromašnu djecu i što vlade u Europi trebaju učiniti)

²⁸ UNICEF, 2020., [Breastfeeding practices worldwide](#). (Prakse dojenja diljem svijeta).

neformalne, posebno obiteljske njegovateljke, od kojih su većina žene;

- AE. budući da je siromaštvo važan pokazatelj rizika za ulazak u alternativnu skrb jer povećava ranjivost djece i njihovih obitelji te može dovesti do situacije u kojoj roditelji više ne mogu pružati odgovarajuću skrb svojoj djeci; budući da se procjenjuje da 345 000 djece u EU-u i dalje živi u ustanovama²⁹, a 758 018 djece 2021. bilo je u alternativnoj skrbi³⁰; budući da su mjere za zaštitu djece, uključujući deinstitutionalizaciju, također ključne kako bi djeca ostvarila svoja prava i svoj puni potencijal; budući da je institucijama potrebno kvalificirano osoblje kako bi se osigurale kvalificirane obrazovne mogućnosti te suzbilo zlostavljanje i iskorištavanje djece;
- AF. budući da sva djeca imaju pravo na zaštitu od zlostavljanja, nasilja i zanemarivanja; budući da istraživanja pokazuju da se rizik od zlostavljanja, nasilja i zanemarivanja povećava u slučajevima financijskog pritiska na obitelji i nedostatka odgovarajućih socijalnih usluga;
- AG. budući da je u Europi svako peto dijete žrtva nekog oblika zlostavljanja ili seksualnog nasilja, a većina zlostavljanja događa se unutar obitelji i/ili ustanova za skrb; budući da djeca čine otprilike četvrtinu žrtava trgovanja ljudima u EU-u, od kojih su većina djevojčice otete u svrhu seksualnog iskorištavanja³¹;
- AH. budući da su nasilje i vršnjačko nasilje ozbiljan problem koji šteti odnosima među djecom, posebno u školama, i šteti mentalnom zdravlju djece i mladih; budući da je 23 % učenika najmanje jednom mjesečno prijavilo uznemiravanje u školi³²;
- AI. budući da ne bi trebalo podcijeniti rizike od raširenih digitalnih tehnologija za zdravlje i dobrobit djece i njihovih obitelji; budući da djeca imaju pravo biti zaštićena od marketinških i oglašivačkih praksi komercijalnih operatera, među ostalim u digitalnim prostorima; budući da se zbog dizajna trenutačnih proizvoda i usluga na internetu djeca od rane dobi izlažu internetskim sadržajima koji stvaraju ovisnost; budući da djeca nemaju osnovne potrebne vještine te znanje i iskustvo za sigurnu i pouzdanu konzumaciju informacija; budući da to ima posljedice za mentalno zdravlje djece, uključujući pomanjkanje sna, tjeskobu, depresiju, nedostatak pažnje i, u konačnici, dugoročni razvoj mozga; budući da povećana upotreba interneta može djecu izložiti većem riziku od štete na internetu kao što su seksualno iskorištavanje, uhođenje na internetu i kiberzlostavljanje; budući da su trećina djevojčica i 20 % dječaka jednom mjesečno u protekloj godini naišli na uznemirujući sadržaj; budući da je 15 % LGBTIQ+ ispitanika u dobi od 15 do 17 godina pretrpjelo uznemiravanje na internetu zbog svoje seksualne orijentacije ili roda³³;

²⁹ Lerch, V i Severinsson, A.N., 2019., „Feasibility Study for a Child Guarantee: Target Group Discussion Paper on Children in Alternative Care” (Studija izvedivosti za jamstvo za djecu: Dokument za raspravu ciljne skupine o djeci u alternativnoj skrbi).

³⁰ UNICEF i Eurochild, studeni 2021., „Children in alternative care: Comparable statistics to monitor progress on deinstitutionalisation across the European Union” (Djeca u alternativnoj skrbi: Usporedivi statistički podaci za praćenje napretka u deinstitutionalizaciji diljem Europske unije).

³¹ Europska komisija: Strategija EU-a o pravima djeteta, 24. ožujka 2021.

³² OECD, „PISA 2018 Results: What School Life Means for Students’ Lives” (Rezultati PISA-e za 2018.: Što školski život znači za živote učenika); u prosjeku u zemljama OECD-a.

³³ Europska komisija, 2021.: Strategija EU-a o pravima djeteta, str. 18.

- AJ. budući da samo svako četvrto dijete smatra da društvo općenito poštuje njihova prava³⁴; budući da djeca imaju poteškoća u dobivanju pristupa pravosuđu jer struktura sudskih postupaka nije prilagođena njihovim potrebama;
- AK. budući da 3,6 milijuna djece na europskom kontinentu radi³⁵, uglavnom u poljoprivredi i građevinarstvu; budući da je ključno donijeti mjere za iskorjenjivanje dječjeg rada u Europskoj uniji i za sprečavanje pojave novih slučajeva dječjeg rada, posebno u kontekstu kriza;
- AL. budući da ekološki problemi kao što su onečišćenje, kontaminirano tlo i nesigurna pitka voda predstavljaju prijetnju zdravlju sve djece, s nerazmjernim učinkom na one koji žive u siromaštvu i u osjetljivim uvjetima; budući da bi se pravo na siguran, zaštićen i čist okoliš za djecu i pravo na budućnost bez onečišćenja okoliša i zaštitu od negativnog učinka klimatskih promjena mogli poboljšati boljom provedbom postojeće pravne stečevine u području okoliša u državama članicama koja je prilagođena djeci;
- AM. budući da je igra prirodan i najučinkovitiji način na koji djeca uče o sebi i svojem društvenom i prirodnom okruženju i izražavaju se na simboličan način; budući da je to ključan temelj njihova kognitivnog i emocionalnog razvoja, funkcionalne autonomije, životnih navika, interakcije s drugima i rješavanja sukoba; budući da sudjelovanje djece u društvu, kulturnom životu, rekreaciji, razonodi i sportu izravno doprinosi njihovoj dobrobiti i pomaže im da napreduju;
- AN. budući da financijska ograničenja otežavaju sudjelovanje djece iz obitelji u nepovoljnom položaju u neformalnim obrazovnim i izvannastavnim aktivnostima, što povećava društvene nejednakosti u prvim godinama;

Ulaganje u smanjenje nejednakosti

1. poziva Komisiju i države članice da znatno povećaju i osiguraju održiva i odgovarajuća javna ulaganja u politike koje izravno i neizravno utječu na život djece jamčenjem univerzalnih, uključivih i cjenovno pristupačnih visokokvalitetnih javnih usluga, kao što su skrb, rani i predškolski odgoj i obrazovanje, zdravstvena skrb, socijalne usluge, vodoopskrba i odvodnja, kao i univerzalan pristup pristojnom stanovanju, energiji, prijevozu, hrani, kulturnim i rekreacijskim aktivnostima te jednostavnom i besplatnom pristupu zelenim površinama, dopunjenima učinkovitim ciljanim rješenjima, posebno za najranjivije skupine;
2. poziva Komisiju i države članice da na svim razinama ojačaju mehanizme za osiguravanje smislenog, sigurnog i uključivog sudjelovanja djece, obitelji, skrbnika i organizacija civilnog društva u razvoju, provedbi, praćenju i procjeni tih politika; naglašava važnost višesektorskog pristupa u okviru kojeg svi relevantni dionici u partnerstvu rade na razvoju integrirane strategije za borbu protiv nejednakosti u djetinjstvu pružanjem usluga zaštite djece i skrbi za obitelj, za koje su najpotrebnija strukturalna ulaganja i učinkoviti javni rashodi, uz korištenje sredstava EU-a i nacionalnih

³⁴ Europska komisija, 2021.: Strategija EU-a o pravima djeteta, str. 4.

³⁵ Zbroj podataka iz sjeverne, južne, zapadne i istočne Europe: Međunarodna organizacija rada, 2021., „[Child labour statistical profile: Europe and Central Asia](#)” (Statistički profil dječjeg rada: Europa i srednja Azija).

fondova;

3. naglašava da politike socijalne uključenosti moraju omogućiti cjelokupni razvoj i ostvarenje potencijala svakog djeteta u vezi s njihovim fizičkim zdravljem i dobrobiti, socijalnim vještinama, emocionalnim razvojem, komunikacijskim vještinama, općim znanjem te kognitivnim i jezičnim razvojem;
4. poziva Komisiju i države članice da promiču otvaranje kvalitetnih radnih mjesta s otvorenim oblicima zapošljavanja i inovativnim oblicima rada s jakim radnim pravima, koja se temelje na pristojnim i pravednim plaćama i pristojnim radnim uvjetima kojima se jamči pristup socijalnoj zaštiti, zaštiti sigurnosti i zdravlju na radu te snažnom kolektivnom pregovaranju kao ključnom mehanizmu za zastupanje i obranu prava radnika; smatra da su te mjere potrebne i kako bi se poboljšala privlačnost zanimanja u sektoru skrbi i socijalnom sektoru te kako bi se odgovorilo na trenutni nedostatak radne snage; naglašava važnost jamčenja ravnoteže između poslovnog i privatnog života, među ostalim jamčenjem roditeljnog, očinskog, dopusta za skrb i roditeljskog dopusta te fleksibilnih radnih uvjeta za roditelje i skrbnike, uključujući, na primjer, mogućnost skraćenog radnog vremena;
5. naglašava da su poremećaji u školovanju tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 pogoršali nejednakosti u učenju; poziva države članice da uspostave dodatne kratkoročne programe učenja, kao što su ljetne škole ili poduke, posebno usmjerene na djecu iz ranjivih kućanstava kako bi se smanjile trenutne razlike u učenju,; poziva države članice da digitalne vještine uključe u kurikulume svih obrazovnih ustanova te da nastavnicima i učenicima osiguraju potrebno osposobljavanje i opremu; poziva države članice da zajamče prava i zaštitu djece u kriznim vremenima, posebno stalan pristup osnovnim uslugama; potiče države članice da procijene učinkovitost mjera donesenih tijekom prethodnih kriza kako bi pripremile niz mjera koje se mogu aktivirati, prilagoditi i usmjeriti u slučaju novih kriza, s obzirom na to da se pokazalo da neke od mjera poduzetih tijekom pandemije (kao što su rad od kuće, poučavanje putem interneta i socijalna skrb/savjetovanje), iako su u to vrijeme bile potrebne, imaju negativan učinak na promicanje socijalne uključenosti djece i njihovih obitelji;
6. prepoznaje ključnu ulogu obiteljskih naknada i naknada za djecu, posebno za ranjiva kućanstva, kao dijela pravednih i uključivih sustava socijalne zaštite, koje treba prilagoditi različitim obiteljskim aranžmanima i kojima se osigurava pravodoban pristup socijalnoj zaštiti i odgovarajućoj potpori za sve, uključujući djecu izbjeglice i migrante te njihove obitelji, u skladu s praksama država članica; poziva države članice da podižu razinu osviještenosti o ispunjavanju kriterija dobivanje socijalnih naknada, da pojednostave administrativne postupke i olakšaju pristup istima kako bi se riješio problem slabog korištenja te istodobno borilo protiv stigmatizacije i stereotipa o siromaštvu;
7. poziva proračunska tijela EU-a da iskoriste predstojeću reviziju višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) za razdoblje 2021. – 2027. sredinom provedbenog razdoblja kako bi se ojačali i bolje iskoristili ESF+, Europska federacija za regionalni razvoj, Fond europske pomoći za najpotrebitije, Fond za azil, migracije i integraciju, InvestEU, kao i Fond za oporavak i otpornost (RRF), kako bi se ojačale strukturne politike i socijalna potpora za djecu i obitelji, uzimajući pritom u obzir višesektorsku prirodu

siromaštva; ponavlja svoje opetovane pozive na hitno povećanje financiranja jamstva za djecu, s namjenskim proračunom od najmanje 20 milijardi EUR za razdoblje 2021. – 2027.; ustraje u tome da taj namjenski proračun bude dio revidiranog VFO-a i ojačanog ESF-a plus; poziva Komisiju da stavi na raspolaganje sva dostupna sredstva za provedbu jamstva za djecu, uključujući, među ostalim, ESF+, REACT-EU i Mehanizam za oporavak i otpornost, a države članice poziva da ta sredstva što bolje iskoriste; naglašava da bi upotreba tih sredstava trebala biti transparentna i zahtijevati sudjelovanje civilnog društva i relevantnih dionika u planiranju, provedbi i evaluaciji; ponavlja svoj poziv da sve države članice dodijele najmanje 5 % svojih sredstava iz ESF-a plus za ciljane mjere i strukturne reforme za borbu protiv siromaštva djece; naglašava da je taj prag minimalan i da se države članice potiču na korištenje većeg udjela sredstava iz ESF-a plus za borbu protiv siromaštva djece;

8. naglašava da je upravljanje fondovima EU-a složeno, što ih čini nedostupnima organizacijama s manje tehničkih resursa; ističe da fleksibilniji, pojednostavljeni postupci upravljanja i ulaganje u tehničku pomoć u područjima u kojima je ona potrebna mogu doprinijeti osnaživanju ljudi u većem broju organizacija koje podupiru djecu i mlade; ističe da u skladu s Uredbom o ESF-u plus³⁶ stopa sufinanciranja za potporu najugroženijim osobama mora iznositi 90 %, čime bi se trebao olakšati pristup tom financiranju za programe i mjere osmišljene kako bi se tom stanovništvu pomoglo da izbjegne siromaštvo;
9. naglašava da univerzalne i dugoročne politike pružaju bolju zaštitu od višestrukih uzroka siromaštva i socijalne isključenosti pružanjem strukturnih odgovora koji se, prema potrebi, mogu dopuniti neposrednim, jednokratnim ili privremenim ciljanim mjerama potpore, čime se doprinosi jačanju otpornosti i autonomije obitelji i zadovoljavanju potreba njihove djece;
10. poziva države članice da posvete veću pozornost dostupnosti univerzalnog pristupa javnim uslugama u udaljenim regijama kako bi se smanjile razlike u stupnju razvijenosti različitih regija i kako bi se svojoj djeci omogućio jednak pristup kvalitetnom obrazovanju, infrastrukturi i zdravstvenoj skrbi;
11. poziva države članice da provedu zakonodavstvo kojim se štite ili jačaju roditeljska, očinska i roditeljska prava, čime bi se omogućila učinkovitija ravnoteža između poslovnog i privatnog života i ravnomjernija raspodjela skrbi i kućanskih poslova i čime bi se ženama omogućilo da se vrate na posao nakon trudnoće i roditeljskog dopusta te omogućili odgovarajuće vrijeme i odgovarajuće mogućnosti za dojenje nakon povratka na posao; poziva države članice da osiguraju strukturna ulaganja u lako dostupne zdravstvene ustanove kako bi se ojačala kvalitetna prenatalna i postnatalna skrb; ističe da jačanje tog zakonodavstva ima potencijal za znatno jačanje borbe protiv rodno uvjetovane diskriminacije i diskriminacije u plaćama;
12. pozdravlja Komisijin Prijedlog uredbe o priznavanju roditeljstva među državama članicama; poziva Vijeće da ga brzo usvoji; podsjeća da fragmentacija prava na roditeljstvo diljem EU-a predstavlja ekonomski, pravni i emocionalni teret za djecu i

³⁶ Uredba (EU) 2021/1057 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1296/2013 (SL L 231, 30.6.2021., str. 21.).

njihove obitelji te da je u suprotnosti s načelom „najboljeg interesa djeteta”;

13. poziva države članice da uspostave savjetodavne strukture za potporu obiteljima i osiguravanje pristupa pravosuđu za djecu; poziva Komisiju i države članice da promiču politike i intervencije u području djetinjstva usmjerene na obitelj, obraćajući pozornost na potrebe i težnje obitelji, kao element za jačanje kohezije u društvu;
14. naglašava da siromaštvo i socijalna isključenost djece zahtijevaju usvajanje pristupa koji se temelji na životnom ciklusu koji doprinosi prekidanju međugeneracijskog ciklusa rizika od siromaštva i odražava različite potrebe ranog djetinjstva, primarnog djetinjstva i adolescencije mjerenjem broja oskudica koje svako dijete istodobno doživljava, čime se utvrđuju najpotrebitija djeca i mjere ne samo novčano siromaštvo, već i višedimenzionalna oskudica; poziva države članice da identificiraju djecu izloženu većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti pogođenu krizom troškova života, uključujući djecu u najranjivijim situacijama, kako bi im se osigurao učinkovit i besplatan pristup visokokvalitetnim ključnim uslugama, kao što su rani i predškolski odgoj i obrazovanje i školske aktivnosti, zdravstvena skrb, kao i jedan zdravi obrok svakog školskog dana te učinkovit pristup zdravoj prehrani i odgovarajućem stanovanju; poziva Komisiju da bez odgode izradi ambicioznu strategiju EU-a za borbu protiv siromaštva integriranu u EU;
15. poziva Komisiju da u kontekstu godišnjih ciklusa Europskog semestra (ES) za koordinaciju gospodarskih i socijalnih politika preporuči reforme za promicanje socijalne uključenosti i smanjenja nejednakosti jačanjem javnih službi i uključivanjem socijalnih partnera na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini u osmišljavanju i provedbi nacionalnih programa reformi, izvješća za pojedine zemlje i preporuka po državama članicama; poziva na praćenje razvoja pokazatelja siromaštva djece u okviru europskog semestra kako bi se svim državama članicama mogle pružiti odgovarajuće informacije za rješavanje tog problema; nadalje naglašava da su rezovi u javnim službama u nekim državama članicama ugrozili socijalna i radnička prava; poziva države članice da povećaju ulaganja u dostupnost i pristupačnost usluga profesionalne skrbi kako bi se smanjilo opterećenje neformalnih pružatelja skrbi i osigurali minimalni standardi kvalitete u skrbi; smatra da nedovoljna ulaganja u politike za djecu predstavljaju neispunjavanje međunarodnih obveza iz Konvencije o pravima djeteta;
16. žali zbog niske razine ambicije ciljeva za smanjenje siromaštva djece u okviru Akcijskog plana za europski stup socijalnih prava i napominje da oni neće biti dovoljni da se sva ranjiva djeca izvuku iz siromaštva; naglašava da su zbog posljedica bolesti COVID-19, rata u Ukrajini i krize troškova života potrebni još ambiciozniji ciljevi; žali zbog toga što je samo 19 država članica utvrdilo nacionalne ciljeve smanjenja siromaštva djece koje treba ostvariti do 2030.; poziva države članice da usvoje ambiciozne ciljeve za smanjenje siromaštva djece u cilju njegova iskorjenjivanja;
17. naglašava potrebu za uvođenjem okvira socijalne konvergencije u sklopu europskog semestra kako bi se otkrile i ispravile socijalne neravnoteže uz procjenu politika za djecu i jamčenje učinkovite provedbe EPRS-a, uključujući sustav pregleda stanja; poziva na to da se ishod provedbe okvira za socijalnu konvergenciju uzme u obzir u preporukama po državama članicama;

Snazne javne politike za smanjenje nejednakosti

18. s obzirom na poteškoće u pristupu ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju diljem Unije, naglašava potrebu za povećanim ulaganjem u uključive i visokokvalitetne usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a da se pritom ne zanemaruju djeca u dobi od 0 do 3 godine i djeca iz ekonomski i socijalno ugroženih obitelji, čime se stvara ili jača javni i univerzalan odgovor od samog početka obrazovnog procesa i jamče jednaki uvjeti za sve i jednak pristup obrazovanju za svaku osobu; naglašava da mora postojati dovoljan broj usluga skrbi o djeci koje su jednako dostupne diljem EU-a; žali zbog toga što je Vijeće smanjilo prijedlog Komisije da se osigura da najmanje 50 % djece mlađe od tri godine može sudjelovati u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju na 45 %;
19. naglašava potrebu za poboljšanjem kvalitete usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja odgovarajućim financijskim i ljudskim resursima te odgovarajućim pedagoškim osposobljavanjem osoblja sa znanjem o dječjoj psihologiji i dječjoj kronobiologiji kako bi se osigurao opći razvoj djece; naglašava da, kako bi se omogućilo to poboljšanje, države članice moraju osigurati da ti članovi osoblja imaju pristojne plaće i mogućnosti za razvoj karijere;
20. poziva države članice da olakšaju pristup uslugama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, primjerice informiranjem roditelja o dostupnim mjestima ili pomaganjem ranjivim obiteljima u administrativnim postupcima te da te usluge prilagode stvarnom stanju na tržištu rada; podsjeća na dužnost država članica da osiguraju univerzalan pristup javnim uslugama skrbi o djeci; napominje da bi, ako taj pristup nije dovoljan, privatne, kućne i zadružne ustanove trebale biti u mogućnosti dopuniti javne usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, pod uvjetom da u cijelosti zadovoljavaju iste standarde kvalitete za cjelokupni razvoj djece;
21. poziva države članice da osiguraju da sva djeca imaju pristup formalnom i neformalnom, javnom, uključivom i visokokvalitetnom obrazovanju, uključujući izvannastavne aktivnosti u svim dobnim skupinama, kojima se potiče njihov emocionalni, društveni, kognitivni i fizički razvoj; poziva države članice da uspostave odgovarajuće omjere nastavnika i učenika, s dizajnom koji se temelji na potrebama, štiteći sigurnost i dobrobit djece, maksimalno povećavajući učinak obrazovnih sustava na stvaranje jednakih mogućnosti i prekidanje međugeneracijskih ciklusa isključenosti;
22. ističe važnost ulaganja u javno i besplatno obrazovanje kojim se osigurava individualizirani pristup za djecu koja pripadaju ranjivijim društvenim skupinama; naglašava da bi takav pristup trebalo razviti u suradnji između nastavnika, socijalnih i obrazovnih stručnjaka, obitelji i zajednica; poziva Komisiju i države članice da se bore protiv segregacije u školama i da razviju politike, strategije i alate za unapređenje uključivog obrazovanja; napominje da u vrlo ograničenim i posebnim situacijama, kao što su slučajevi teškog invaliditeta, može postojati potreba da se djeci ponude specijalizirani razredi ili škole, naglašavajući da bi to trebale biti krajnje mjere zbog rizika od diskriminacije i isključenosti koji prati takve specijalizirane razrede ili škole; poziva Komisiju i države članice da posebno osiguraju pristup uključivom, visokokvalitetnom obrazovanju za sve osobe s invaliditetom kako bi se riješile poteškoće koje na njih utječu;

23. ističe iskustvo nekih država članica koje jamče da se udžbenici i nastavni materijali, kao i školski prijevoz i zdravi obroci, obrazovni i kulturni izleti i nadzor, pružaju besplatno; preporučuje da se taj sustav proširi na sve države članice kao mjeru osiguravanja jednakog pristupa obrazovanju i kao važno sredstvo financijske potpore najranjivijim obiteljima; poziva države članice da razmjenjuju najbolje prakse o tim iskustvima i programima; preporučuje da države članice omoguće pristup zdravim besplatnim školskim obrocima barem za djecu u ranjivom položaju, bez stigmatizacije ili izravne ili neizravne diskriminacije; naglašava da bi djeca kojoj je potrebna pomoć također trebala dobiti ekvivalent besplatnom obroku tijekom dana kada nisu u školi;
24. poziva države članice da zajamče univerzalan pristup javnoj, cjenovno pristupačnoj i kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi za majke i novorođenčad te pedijatrijsku zdravstvenu skrb, uključujući primarnu prevenciju, programe cijepljenja i primarnu skrb, pristup dijagnostici, liječenju i rehabilitaciji te pristup najraznovrsnijem rasponu specijalističkog medicinskog i terapijskog liječenja, jamčeći ženama pravo na spolno i reproduktivno zdravlje, rodiljnu skrb i kućne posjete u prenatalnom i postnatalnom razdoblju te da osiguraju pristup obiteljskim liječnicima, medicinskim sestrama, zubarima, nutricionistima, govornim i jezičnim terapeutima, oftalmolozima, uslugama obiteljskog savjetovanja i psiholozima te drugim stručnjacima za mentalno zdravlje, neovisno o etničkom, socijalnom ili administrativnom statusu roditelja; ističe vrijednost cijepljenja djece i potrebu za borbom protiv žarišta dezinformacija o koristima cijepljenja; zabrinut je zbog stalne nestašice lijekova za djecu i poziva Komisiju i države članice da osiguraju dostatnu proizvodnju i stvaranje zaliha važnih lijekova za pedijatrijsku primarnu skrb;
25. poziva države članice da uspostave partnerstva između obrazovnih, zdravstvenih i socijalnih službi kako bi se olakšao pristup skrbi i potpori za djecu kojoj je potrebna, na primjer, pružanjem sustavnih testova sluha i vida za djecu izravno u školi; poziva države članice da olakšaju razmjenu informacija među različitim socijalnim, obrazovnim i zdravstvenim službama o razvojnim potrebama djece uz prethodnu suglasnost njihovih roditelja, istodobno osiguravajući poštovanje prava djece i njihovih obitelji na privatnost te najbolje interese djeteta;
26. poziva države članice da na odgovarajući način osmisle, financiraju i provedu nacionalne strategije kako bi se osiguralo da djeca i njihove obitelji imaju pristup zdravoj i cjenovno pristupačnoj hrani; podsjeća da je pristup svježim, cjenovno pristupačnim i zdravim namirnicama i dalje ograničen, posebno za kućanstva s nižim prihodima i ranjive osobe koje žive u slabo povezanim i opsluživanim područjima; potiče države članice da zdravu hranu uključe u svoje strategije javnog zdravlja poticanjem diversifikacije prehrane i, prema potrebi, dodataka prehrani, kako bi se djeca zaštitila od negativnih učinaka neuhranjenosti ili pothranjenosti; poziva na mjere za poticanje dostupnosti zdrave i cjenovno pristupačne hrane uz istodobno odvracanje djece i adolescenata od konzumacije hrane i pića s visokim udjelom šećera koje uzrokuju debljanje;
27. poziva države članice da osiguraju i ojačaju neometanu suradnju i odgovarajuću financijsku potporu namjenskim nevladinim organizacijama za pomoć u hrani, kao i da ojačaju suradnju s relevantnim strukturama u javnom i privatnom sektoru kako bi se učinkovitije ciljalo na gospodarske učinke trenutačne krize i kako bi se bolje poduprle

pogođene obitelji; naglašava da je potrebno hitno obratiti pozornost na trenutačnu krizu pomoći u hrani s kojom se suočavaju relevantne strukture i ekonomski ugrožene obitelji i njihova djeca; poziva države članice da razmjenjuju znanje i iskustva o podupiranju zapošljavanja roditelja u okviru Programa EU-a za uzajamno učenje;

28. smatra da psihološke poteškoće koje proizlaze iz siromaštva i socijalne isključenosti nisu dovoljno uzete u obzir u strategiji Komisije za mentalno zdravlje i u nacionalnim akcijskim planovima; poziva države članice da pruže potporu obiteljima u ranjivom položaju s pomoću individualiziranih i prilagođenih socijalnih usluga te potpore psihičkom zdravlju i psihosocijalne potpore;
29. prima na znanje komunikaciju Komisije od 11. svibnja 2022. naslovljenu „Digitalno desetljeće za djecu i mlade: nova europska strategija za bolji internet za djecu” i poziva na sveobuhvatnu politiku usmjerenu na zaštitu mentalnog zdravlja djece od prekomjerne izloženosti i prekomjerne konzumacije internetskog sadržaja;
30. traži od Komisije i država članica da aktivno promiču dojenje, u skladu s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije;
31. pozdravlja strategiju o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. kao konkretan način za osiguravanje jednakih prava osoba s invaliditetom i njihova potpunog sudjelovanja u društvu; naglašava da je potrebno osigurati da se invaliditet uzima u obzir pri osmišljavanju, provedbi i praćenju politika i inicijativa EU-a, a posebno prepreka i izazova s kojima se suočavaju djeca; poziva Komisiju da ubrza svoj prijedlog³⁷ okvira za izvrsne socijalne usluge za osobe s invaliditetom i da osigura da se tim okvirom također poboljša pristup izvrsnim socijalnim uslugama za djecu s invaliditetom i djecu s roditeljima s invaliditetom; naglašava da su djeci kojoj je potrebna skrb i djeci s invaliditetom i/ili kognitivnim poremećajima potrebne posebne i ciljane mjere, posebno u kriznim vremenima, kao i posebne obrazovne usluge i usluge skrbi kako bi se suzbile nejednakosti i nedostatak socijalne integracije;
32. poziva države članice da razviju posebne mjere za potporu roditeljima s invaliditetom i roditeljima djece s invaliditetom te da osiguraju pristupačne informacije o potporama koje su im dostupne; prepoznaje prednosti intervencije u ranom djetinjstvu usmjerene na obitelj i poziva Komisiju i države članice da je uključe u sva relevantna područja politika, kao što su politike za zaštitu prava djece i osoba s invaliditetom, te da potiču razmjenu informacija i najboljih praksi o tome; poziva Komisiju i države članice da uključe perspektivu invaliditeta i da se smisleno savjetuju s osobama s invaliditetom i njihovim predstavničkim organizacijama pri planiranju mjera za osiguravanje primjerenog životnog standarda i socijalne zaštite osoba s invaliditetom, posebno u vrijeme kriza i tranzicija;
33. poziva države članice da poboljšaju učinkovitost socijalnih usluga i socijalne zaštite, među ostalim rješavanjem problema nedostatka radnika i ulaganjem u njihov profesionalni razvoj s pomoću mogućnosti kontinuiranog osposobljavanja, kao i jamčenjem primjerenih plaća i pristojnih radnih uvjeta;

³⁷Europska komisija, svibanj 2022., „[Check progress on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities](#)”. (Praćenje napretka u vezi sa strategijom o pravima osoba s invaliditetom).

34. poziva Komisiju i države članice da u najvećoj mogućoj mjeri iskoriste europsko jamstvo za djecu kao društveni odgovor kojim se olakšava socijalna integracija i uključivanje djece i obitelji pogođenih siromaštvom i socijalnom isključenošću, posebno onih iz identificiranih ciljnih skupina i u najudaljenijim područjima; naglašava da su dostupna sredstva očito nedovoljna za rješavanje postojećih strukturnih problema, koji su pogoršani kumulativnim učinkom uzastopnih kriza i izostankom javnih ulaganja; poziva Komisiju i države članice da povećaju ulaganja i ojačaju sustave za zaštitu djece i službe socijalne skrbi, čime će se omogućiti brza provedba jamstva za djecu u kontekstu novih kriza i sve većeg broja³⁸ djece kojoj je potrebna pomoć;
35. ponavlja svoj zahtjev onim državama članicama koje još nisu objavile svoj nacionalni akcijski plan u okviru europskog jamstva za djecu da to učine kako bi djeca kojoj je potrebna pomoć odmah mogla imati koristi od tog plana; poziva države članice da redovito preispituju i ažuriraju svoje nacionalne akcijske planove, ispunjavaju svoju političku obvezu provedbom sveobuhvatnih ambicioznih mjera te da uspostave sustave praćenja i evaluacije utvrđivanjem jasnih, višesektorskih i usporedivih parametara ulaganjem u učinkovito i djelotvorno prikupljanje podataka i konkretnijim ciljevima te odražavanjem ciljeva jamstva za djecu; poziva države članice da osiguraju usklađenost i sinergije između europskog jamstva za djecu kao strategije za borbu protiv siromaštva i ojačane Garancije za mlade kao aktivne politike tržišta rada kako bi se obuhvatilo cijelo razdoblje od rođenja do punoljetnosti;
36. poziva Komisiju i države članice da povećaju socijalnu potporu posebno namijenjenu roditeljima koji su nezaposleni ili su zarobljeni u siromaštvu unatoč zaposlenju, posebno putem zajamčenog minimalnog dohotka; poziva Komisiju da, poštujući načelo supsidijarnosti, predloži okvirnu direktivu o minimalnom dohotku kojom se utvrđuju minimalni zajednički standardi i metodologije kako bi se zajamčili dostupni, povoljni i primjereni sustavi minimalnog dohotka;
37. ističe pravo na pristojno, cjenovno pristupačno, uključivo, energetski učinkovito i kvalitetno stanovanje koje zadovoljava potrebe djece i njihovih obitelji te osigurava njihovu dobrobit, privatnost i kvalitetu života; žali zbog stambenih politika koje obitelji tjeraju na napuštanje gradova u nekoliko država članica, kojima se narušavaju mehanizmi društvene sposobnosti i oslabljuju mreže primarne potpore, čime se povećava isključenost djece; poziva države članice da promiču politiku javnog stanovanja kojom bi se riješio problem nekretninske spekulacije, ulagalo u socijalno i održivo stanovanje i jamčilo pravo na isto; poziva Komisiju da izradi ambiciozan plan kako bi se zadovoljile stambene potrebe svih građana EU-a, podržao razvoj socijalnog stanovanja uz istodobno povećanje dostupnosti subvencija za stanovanje i iskorjenjivanje beskućništva do 2030. s pomoću preventivnih strategija i strategija koje vode stanovanje; podsjeća da pogoršanje kvalitete stambenog fonda, što utječe na energetska učinkovitost, i povećanje cijena energije čine djecu i njihove obitelji ranjivima;
38. poziva države članice da procijene učinak inflacije i povećanja troškova života na

³⁸ Save the Children Europe, 2023., [‘Guaranteeing Children’s Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do’](#) (Jamstvo za budućnost djece: kako krize uzrokovane bolešću COVID-19, povećanjem životnih troškova i klimatskim promjenama utječu na siromašnu djecu i što vlade u Europi trebaju učiniti)

različite socioekonomske skupine kako bi se razvile ciljne mjere za najugroženija kućanstva, posebno u pogledu hrane, energije, prijevoza, internetske povezivosti i drugih osnovnih dobara, uzimajući u obzir dječji i rodno osjetljiv pristup, kako bi se smanjio učinak povećanja troškova života na djecu i njihove obitelji te kako bi se financijski suzbio taj učinak; poziva države članice da razviju ciljne mjere za rješavanje tih učinaka i olakšaju prilagodbu socijalnih naknada i plaća inflaciji;

Borba protiv diskriminacije i socijalne isključenosti

39. osuđuje sve oblike nasilja nad djecom, zlostavljanja, iskorištavanja i zanemarivanja djece, uključujući na internetu, kao i nasilje nad ženama, nasilje u obitelji i rodno uvjetovano nasilje; poziva države članice da razviju, ojačaju i provedu integrirane sustave prevencije i zaštite djece i drugih žrtava u cilju iskorjenjivanja nasilja, zlostavljanja, iskorištavanja i zanemarivanja; ističe da bi se ti sustavi trebali razvijati u suradnji sa svim relevantnim javnim službama (uključujući škole i zdravstvene ustanove), čime bi se omogućio brz odgovor kojim se štite i osnažuju djeca te promiču njihovi najbolji interesi; poziva države članice da posebnu pozornost posvete nasilju među djecom, uključujući nasilje na internetu i vršnjačko nasilje, te da razmjenjuju najbolje prakse u tom području kako bi se razvili učinkoviti odgovori za sprečavanje negativnih posljedica za djecu;
40. osuđuje sve oblike diskriminacije; naglašava da diskriminacija ima izravne posljedice za djecu i njihove obitelji jer im otežava pristup tržištu rada, stanovanju i osnovnim uslugama; poziva Komisiju i države članice da podižu razinu osviještenosti javnosti kako bi se stalo na kraj stigmatizaciji, stereotipima i socijalnoj isključenosti djece i obitelji u ranjivom položaju kako bi ljudi razumjeli da obitelji možda nemaju kontrolu nad okolnostima koje ih čine ranjivima;
41. žali zbog činjenice da ciklus siromaštva u romskim obiteljima često dovodi do prekomjerne zastupljenosti romske djece u ustanovama za socijalnu zaštitu u usporedbi s djecom koja nisu Romi; ističe činjenicu da su romska djeca i njihove obitelji često prvi koji pate u kriznim vremenima; poziva Komisiju i države članice da pri provedbi jamstva za djecu posebnu pozornost obrate na jedinstvene izazove s kojima se suočavaju romska djeca, koja se često suočavaju s ekstremnim siromaštvom, isključenošću i diskriminacijom u svim područjima života; poziva države članice da prednost daju djelotvornim mjerama i posebnim mjerama za poboljšanje statusa obitelji i životnih uvjeta, zdravlja i dobrobiti djece i ranog učenja te za poticanje odgovornog roditeljstva u provedbi strateškog okvira EU-a za Rome;
42. naglašava potrebu za ulaganjem u potporu i praćenje djece izbjeglica i migranata, posebno maloljetnika bez pratnje i djece bez državljanstva i njihovih obitelji, te za osiguravanjem dostatnih i kvalificiranih skrbnika, kvalitetnih ustanova domaćina i zajednica koje ih primaju kako bi se smanjile nejednakosti i promicala socijalna uključenost djece i njihovih obitelji; naglašava da je potrebno osigurati da sve predmetne politike i odluke budu usklađene sa strategijom EU-a o pravima djeteta; preporučuje da se postupkom uključivanja djece bez pratnje i mladih tražitelja azila primjena institucionalizacije svede na najmanju moguću mjeru;
43. preporučuje državama članicama da razviju proaktivne socijalne politike za rješavanje

temeljnih uzroka institucionalizacije djece i osiguraju da se djeca ne institucionaliziraju zbog siromaštva i isključenosti; poziva države članice da osiguraju da institucionalizacija djece i mladih bude isključivo krajnja mjera te da ulažu u smještanje djece i mladih u alternativne sustave skrbi kako bi se olakšao prijelaz s institucionalne skrbi na obiteljsku skrb i skrb u zajednici, uz potpuno poštovanje obveza sadržanih u Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom, Konvenciji UN-a o pravima djeteta i drugim ključnim instrumentima za ljudska prava;

44. poziva države članice da posebnu pozornost posvete problemima rada djece u Europi i da ocijene mogući učinak proračunskih rezova u obrazovanju i osposobljavanju, kao i u socijalnim politikama i potpori obiteljima na pojavnost dječjeg rada; u tom smislu pozdravlja preporuke³⁹ za iskorjenjivanje uzroka dječjeg rada; poziva države članice da inspektoratima rada zajamče odgovarajuća sredstva za prikupljanje podataka, praćenje dječjeg rada i provedbu preventivnih i korektivnih mjera;
45. poziva države članice i Komisiju da aktivno sudjeluju u borbi protiv krijumčarenja djece u svrhu bilo kakvog oblika iskorištavanja, uključujući za rad, prisilni brak, nezakonito usvajanje, nezakonite aktivnosti ili seksualno iskorištavanje;

Pravo svakog djeteta na čist, zdrav i održiv okoliš, sudjelovanje i igru

46. ističe činjenicu da onečišćenje okoliša i klimatske promjene imaju nerazmjernu učinak na skupine s nižim prihodima te da su djeca učestalije podložna zdravstvenim problemima te imaju niži očekivani životni vijek i manje prilika u životu; ističe važnost prilagodbe životnih i obrazovnih ustanova te ustanova za skrb i obrazovanje klimatskim krizama te uključivanja pristupa prilagođenog djeci tom problemu, uključujući sudjelovanje tih ustanova u povezanim aktivnostima i stjecanje vještina potrebnih za klimatsku tranziciju; poziva države članice da to uzmu u obzir pri izradi svojih planova za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje, uključivanjem posebnih rješenja za djecu i mlade, osiguravanjem poštovanja prava na siguran, zaštićen i čist okoliš i osvijetljenosti među mlađim generacijama;
47. naglašava pravo na kulturu, sport i slobodno vrijeme te na pristup otvorenim prostorima i zdravom okruženju za svu djecu, kako je utvrđeno u Konvenciji UN-a o pravima djeteta; poziva države članice da promiču odgovarajuće izvannastavne i rekreacijske aktivnosti kojima se svoj djeci, bez obzira na njihov socioekonomski položaj i obiteljsku situaciju, omogućuje da provedu svoje vrijeme nakon školovanja i tijekom praznika baveći se nečim što je fizički i mentalno stimulativno; potiče države članice da iskoriste dostupna europska sredstva za promicanje ravnopravnog sudjelovanja djece iz kućanstava u nepovoljnom položaju u izvannastavnim i rekreativnim aktivnostima; poziva države članice da uspostave politike kojima se roditeljima omogućuje da tijekom cijelog djetinjstva podupiru svoju djecu izvan okruženja za skrb o djeci, posebno u ranom djetinjstvu;
48. ističe važnost ojačane strategije EU-a za sport kojom se djecu i mlade potiče na sudjelovanje u sportu i fizičkom odgoju, bez obzira na njihov socioekonomski položaj, te uživanje u otvorenim prostorima bez obzira na njihovu dob i razinu tjelesne

³⁹ ILO–UNICEF, 2021., „Child Labour: Global estimates 2020, trends and the road forward” (Dječji rad: Globalne procjene za 2020., trendovi i daljnji koraci).

sposobnosti; naglašava središnju ulogu sporta u poboljšanju zdravstvene otpornosti djece i prevenciji kroničnih bolesti; ponavlja da je timski sport pokretač socijalne uključenosti;

49. preporučuje Komisiji i državama članicama da izrade smjernice kojima će se podržati sudjelovanje djece u procesu oblikovanja politika uspostavljanjem mehanizama kojima se promiče sudjelovanje djece u donošenju odluka koje utječu na njihov život te kojima se djeci daje prilika i poticaj da izraze informirana stajališta, pri čemu se ta stajališta trebaju odražavati u glavnim odlukama koje se tiču djece;
50. preporučuje Komisiji i državama članicama da u svojim politikama za djecu ili politikama koje utječu na djecu istaknu pravo na igru i rekreacijsku aktivnost kao strukturni element cjelokupnog razvoja djece uspostavom infrastrukture i programa koji odražavaju važnost tog prava.

o

o o

51. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

Potpuni razvoj djece, koji će im omogućiti da postanu zdravi, znatizeljni, proaktivni i da poštuju svijet u kojem žive, ključan je za osiguravanje pravednije, ravnopravnije i naprednije budućnosti. Države članice odgovorne su za osmišljavanje univerzalnih i strukturnih politika kojima se to jamči, a Europska unija može dati svoj doprinos, i to preraspodjelom sredstava kojima se promiče teritorijalna i socijalna kohezija, kao i definiranjem posebnih programa koji mogu doprinijeti sveobuhvatnim socijalnim odgovorima.

Politike kojima se jačaju ulaganja u univerzalno, javno i kvalitetno obrazovanje, kao i u zdravstvene usluge i usluge socijalne sigurnosti. Politike kojima se potiče sudjelovanje u sportu i tjelesnom odgoju, uživanje u prirodi i pristup kulturi. Politike kojima se promiče sudjelovanje djece i programi za dodjelu državljanstva za djecu i mlade. Politike kojima se jamči odgovarajući odgovor na nasilje. Politike kojima se osigurava udobno stanovanje. Politike koje doprinose održivom okolišu. Politike usmjerene na neotuđivo pravo djece na igru.

Prve godine života imaju odlučujući utjecaj na sveobuhvatan razvoj djece jer djeca razvijaju ključne vještine u tim ranim godinama.

Ključno je osigurati besplatnu dnevnu skrb za svu djecu mlađu od tri godine koja se temelji na javnoj mreži, čime se okončava diskriminacija uzrokovana poteškoćama s kojima se suočavaju mnoge obitelji pri pronalaženju skrbi za djecu, što ih prisiljava da se odlučuju za prekarna rješenja. Jednako je važno osigurati besplatan pristup predškolskom odgoju svoj djeci starijoj od tri godine. Obrazovni sustavi na svim razinama trebali bi promicati univerzalnu kulturu usmjerenu na sveobuhvatan razvoj pojedinaca.

Čak i u državama članicama u kojima je pravo na zdravlje utvrđeno zakonom mnoga djeca nemaju pristup odgovarajućoj zdravstvenoj skrbi zbog nedostatka dostupnih javnih usluga. Potrebna su ulaganja u univerzalne i besplatne usluge javnog zdravstva kojima se jamči javna zdravstvena skrb za djecu u svim područjima specijalizacije i u svim okolnostima.

Posljednjih su godina stope cijepljenja u padu, čime se ugrožava glavna obrana od ozbiljnih bolesti, što je pridonijelo ponovnoj pojavi bolesti za koje se smatralo da su iskorijenjene u EU-u. Trebalo bi promicati kampanje za suzbijanje negativnosti i pogrešnih informacija o cjevivima.

Dojenje ima goleme koristi za zdrav rast djece i za majke. Potrebne su politike za promicanje i omogućavanje dojenja od rođenja i tijekom prvih šest mjeseci, u skladu s preporukom Svjetske zdravstvene organizacije, među ostalim osiguravanjem roditeljnog dopusta i povezanih prava pri povratku žena na posao.

Potrebno je ojačati javne sustave socijalne sigurnosti kako bi se zajamčila univerzalnost obiteljskih doplata i drugih naknada (bez obzira na to jesu li povećani jamstvom za djecu) kojima se dopunjuju obiteljski prihodi, kao što su naknade uz minimalnu plaću, posebno u slučaju obitelji s djecom.

U Europi je svako peto dijete žrtva nekog oblika seksualnog nasilja, a većina zlostavljanja događa se u hipotetskom okviru povjerenja, primjerice unutar obitelji ili povezanih institucija.

Djeca čine otprilike četvrtinu žrtava trgovanja ljudima u EU-u, od kojih su većina djevojčice, a koje su žrtve seksualnog iskorištavanja.

Sva djeca imaju pravo na zaštitu od zlostavljanja, nasilja, dječjeg rada i zanemarivanja. Istraživanja pokazuju da su djeca izložena većem riziku zbog financijskih pritisaka u obitelji i nedostatka ulaganja u javne usluge.

Potrebne su politike za rješavanje strukturnog problema siromaštva i socijalne isključenosti. U EU-u je gotovo 25 % djece izloženo riziku. Djeci koja odrastaju u siromaštvu ili kao žrtve socijalne isključenosti teže je uspjeti u školi, zadržati dobro zdravlje i ostvariti puni potencijal kasnije u životu, čime se nastavlja ciklus siromaštva i socijalne isključenosti.

Razne organizacije ukazuju na takozvane mjere štednje (znatno smanjenje socijalne potpore za djecu i obitelji, povećanje nezaposlenosti i masovna upotreba prekarnih ugovora o radu, povećanje poreza) kao glavni uzrok povećanja siromaštva, navodeći da su proračunski rezovi kao odgovor na financijsku krizu 2008. 2013. povećali nejednakosti i pridonijeli pogoršanju životnih uvjeta djece te da su ti čimbenici pogoršani zbog pandemije bolesti COVID-19, inflacije koja je uslijedila i eskalacije rata u istočnoj Europi.

Siromaštvo djece višedimenzionalna je pojava koja proizlazi iz obiteljskog siromaštva i stoga zahtijeva višedimenzionalni odgovor koji nužno uključuje povećanje zaposlenosti i sigurnosti radnih mjesta, povećanje plaća i ulaganje u javne usluge.

Kako bi djeca imala prava, roditelji također moraju imati prava. Nisu samo roditelji ti koji imaju pravo pratiti svoju djecu dok rastu, već i djeca imaju pravo na to. O pravima djece ne može se govoriti bez govora o plaćama, radnom vremenu i stabilnosti zaposlenja njihovih roditelja. To bi posebno moglo uključivati djelovanje u području nesigurnih ugovora o radu, dereguliranog radnog vremena, loše plaćenog rada, niskih plaća, diskriminacije u pogledu plaća, kao i visokih troškove stanovanja, prijevoza, skrbi za djecu, obrazovanja i zdravstvene skrbi, na koje otpada znatan udio prihoda zaposlenih obitelji.

Vjerojatnije je da će obitelji s djecom s invaliditetom i roditeljima s invaliditetom postati siromašne i suočiti se s poteškoćama pri ulasku na tržište rada.

Imati djecu ne može biti izbor nametnut nikome, ali ispunjava društvenu funkciju koju društvo mora podržati. Svaki razgovor o pravima roditelja i djece mora uključivati rješavanje problema nepoštovanja roditeljskih i očinskih prava. Ta prava moraju biti zajamčena tijekom trudnoće i poslije poroda, tijekom dojenja, u slučaju bolesti ili u bilo kojoj drugoj opravdanoj situaciji. Zakonodavstvo u državama članicama postoji, ali ni izbliza se ne provodi u praksi, počevši od poduzeća i radnog mjesta. Postoji hitna potreba za poštovanjem i produljenjem tih prava, posebno jamčenjem roditeljskog i očinskog dopusta uz punu plaću tijekom barem prvih šest mjeseci djetetova života.

Djeca, njihovi roditelji, udomiteljske obitelji i skrbnici moraju biti zaštićeni od diskriminacije na temelju spola, boje kože, seksualne orijentacije, jezika, vjere ili uvjerenja, političkih ili drugih mišljenja, nacionalnog, etničkog ili socijalnog podrijetla, pripadnosti nacionalnoj manjini, bogatstva, rođenja, invaliditeta, dobi ili bilo kojeg drugog statusa.

Djeci je potrebno vrijeme: za spavanje, druženje s obitelji i prijateljima, boravak na otvorenom, integriranje u širok raspon kulturnih i sportskih aktivnosti te aktivnosti povezanih s igrama. Igra je pravo i ključna je za rast.

Djeca imaju pravo biti djeca, odrastati zdravo i sretno. Njihove obitelji imaju pravo pratiti njihov rast.

**PRIOLOG: POPIS SUBJEKATA ILI OSOBA OD KOJIH JE IZVJESTITELJICA
PRIMILA INFORMACIJE**

Sljedeći popis sastavljen je isključivo na dobrovoljnoj osnovi uz isključivu odgovornost izvjestiteljice. Izvjestitelji su tijekom pripreme nacrtu izvješća informacije dostavili sljedeći subjekti ili osobe:

Subjekt i/ili osoba
Erradicar a pobreza
Prochild colab
Confederação Nacional das Associações de Pais
Associação Portuguesa de Famílias Numerosas
Laboratório de Estudos Sociais sobre o nascimento - nascer.pt
Movimento Democrático de Mulheres
ISCTE-IUL
Gabinete Desenvolvimento social da Fundação Nossa Sra do Bom Sucesso
CONFEDERAÇÃO GERAL DOS TRABALHADORES PORTUGUESES - INTERSINDICAL NACIONAL / CGTP-IN
Comissão para a Igualdade entre Mulheres e Homens
UDIPSS Lisboa - União Distrital das Instituições Particulares de Solidariedade Social de Lisboa

28.9.2023

MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVA ŽENA I RODNU RAVNOPRAVNOST

upućeno Odboru za zapošljavanje i socijalna pitanja

o smanjenju nejednakosti i promicanju socijalne uključenosti u razdobljima krize za djecu i njihove obitelji
(2023/2066(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Ewa Kopacz

PRIJEDLOZI

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. konstatira da krize nisu rodno neutralne, da su socijalne i rodne nejednakosti diljem EU-a produbljene zbog nekoliko kriza u nizu kao što su pandemija bolesti COVID-19, ratna agresija na Ukrajinu, katastrofe povezane s klimatskim promjenama i aktualni rast troškova života i energije te da je navedeno negativno utjecalo na djecu i njihove obitelji u smislu životnih uvjeta, prihoda i pristupa zapošljavanju, zdravstvene skrbi, obrazovanja i vještina, stanovanja, osnovnih dobara i usluga, skrbi i socijalnih usluga, odnosno u smislu njihove opće dobrobiti;
2. smatra da su takozvane mjere štednje (uključujući znatno ograničavanje socijalne potpore za djecu i obitelji, porast nezaposlenosti, masovno zapošljavanje na nesigurna radna mjesta i povećanje poreza) i proračunski rezovi kao odgovor na financijsku krizu 2008. – 2013. produbili nejednakosti i pridonijeli pogoršanju životnih uvjeta djece;
3. naglašava da je trenutačna kriza troškova života ozbiljno ugrozila egzistenciju, zdravlje i dobrobit žena, što njih i njihove obitelji izlaže riziku u pogledu pristupa stanovanju, ograničava njihovu kupovnu moć i sposobnost opskrbe hranom te povećava energetska siromaštvo, socijalnu isključenost i nejednakost; ističe da žene i djeca koji se suočavaju s intersekcijom diskriminacijom nailaze na dodatne prepreke u pristupu osnovnim socijalnim uslugama; naglašava da se posebna pozornost mora posvetiti otklanjanju učinaka predrasuda i trajnih stereotipa u vezi s pristupom tim uslugama i hvatanju u koštac s učincima siromaštva roditelja, koje dovodi do siromaštva djece; naglašava da se ulaganjem u mjere za potporu ženama također poboljšavaju životni uvjeti njihove djece; u tom kontekstu napominje da su samohrani roditelji izloženi većem riziku od siromaštva uzrokovanog krizama, da je vjerojatnije da će oni prenositi siromaštvo kroz generacije te da su žene na čelu 85 % obitelji sa samohranim roditeljem; poziva države članice da podrže mjere za praćenje cijena energije, prijevoza i drugih osnovnih dobara kako bi se smanjio učinak povećanja troškova života, osobito na žene, djecu i njihove obitelji;

4. podsjeća da je pandemija bolesti COVID-19 donijela izazove za djecu, posebno djecu u ranjivom položaju, poremetila njihove dnevne rutine i društvene odnose te pogoršala postojeće rodne nejednakosti, posebno povećanje neplaćenog rada u području skrbi i neravnoteže između poslovnog i privatnog života te je dovela do dvostrukog opterećenja za mnoge žene, koje često odrađuju dulje smjene na poslu i pružaju dodatnu neformalnu skrb kod kuće¹; ističe da su u kriznim razdobljima žene, posebno one na tržištu rada, nerazmjerno pogođene svojim socioekonomskim kontekstom u kojem žive, kao što se dogodilo tijekom krize uzrokovane bolešću COVID-19 kada 42 % žena u dobi od 15 do 24 godine, 34 % žena u dobi od 25 do 39 godina i 27 – 29 % žena u dobi od 40 do 54 godine te 55 godina i više nije moglo obavljati plaćenu profesionalnu djelatnost kako su željele²; konstatira da su nerazmjernan dio tereta snosile žene koje su radile na daljinu jer je njihov život otežavala činjenica da su morale raditi, skrbiti o djeci i obavljati kućanske poslove; smatra da su posljedice krize uzrokovane bolešću COVID-19 utjecale na stope nezaposlenosti u državama članicama, posebno za žene; stoga smatra da je pri rješavanju te situacije i u potrazi za rješenjima ključno uzeti u obzir dimenziju siromaštva žena; ističe da su krize kao što je pandemija bolesti COVID-19 produbile postojeće nejednakosti, uključujući usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, ili su dovele do kritične situacije u pristupu seksualnom i reproduktivnom zdravlju i pravima;
5. ističe da klimatske promjene nerazmjerno utječu na žene, koje imaju ograničenije mogućnosti suočavanja s klimatskim, prirodnim i ekološkim katastrofama zbog nejednakog pristupa resursima, obrazovanju, mogućnostima zapošljavanja te prevladavajućim društvenim i kulturnim normama te zbog raznolike intersekcijske diskriminacije kojoj su izložene³; ističe da će klimatska kriza i njezini učinci također imati otegotnu ulogu u pogledu te nejednakosti, kako sada tako i u budućnosti;
6. napominje da naponi za postizanje istinski ravnopravnog društva, a time i politike rodne ravnopravnosti, često nisu dovoljni u kriznim vremenima; poziva države članice da kao prioritet postave politike i ulaganja kojima se suzbijaju negativni učinci takvih kriza na djecu, žene i njihove obitelji, uključujući one kojima se osigurava pristup kvalitetnoj skrbi, obrazovanju, zdravstvu ili stanovanju te kojima se štite žrtve rodno uvjetovanog nasilja; naglašava važnost sustavne rodne perspektive za analizu tih problema i njihovih različitih učinaka te za iznalaženje cjelovitih i pravednih rješenja; prima na znanje socioekonomske posljedice pandemije bolesti COVID-19 i posljedični porast svih oblika nasilja nad ženama, kako je dokumentirano u raznim izvješćima iz nekoliko država članica tijekom i nakon ograničenja kretanja zbog bolesti COVID-19 u kojima je otkriven zabrinjavajući porast nasilja u obitelji i rodno uvjetovanog nasilja, uključujući fizičko i psihološko nasilje te nasilje na internetu; ističe da su time pogođena i djeca te da su u opasnosti; ističe rizik od nasilja za neke ranjive kategorije, kao što su tražiteljice azila i zajednica LGBTQIA+; naglašava da je potrebno povećati sva javna i privatna sredstva kako bi se otklonile situacije koje predstavljaju rizik za djecu, mlade, starije osobe, osobe s invaliditetom te kako bi se pružila potpora skupinama kojima prijeti

¹ Rezolucija Europskog parlamenta od 5. srpnja 2022. „Prema zajedničkom europskom djelovanju u području skrbi” (SL C 47, 7.2.2023., str. 30.).

² Odjel Europskog parlamenta za praćenje javnog mnijenja), Flash Eurobarometar 2022 – Žene u vrijeme pandemije bolesti COVID-19, ožujak 2022.

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 17. veljače 2022. o prioritetima EU-a za 66. sjednicu Komisije UN-a o statusu žena (SL C 342, 6.9.2022., str. 276.).

siromaštvo; poziva na jačanje Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) kako bi borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti postala prioritet; naglašava potrebu za izdašnjim financiranjem mjera usmjerenih na sprečavanje i borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja u okviru potprograma Daphne, koji je dio programa „Građani, ravnopravnost, prava i vrijednosti”;

7. napominje da je, kako bi se smanjile te nejednakosti i promicala socijalna uključenost, ključno iskorijeniti sve oblike diskriminacije, osigurati dugoročne politike i usluge kojima se promiče pristup pristojnim radnim mjestima i pravednim plaćama, ukloniti razlike u plaćama i mirovinama, pružiti zaštitu od višestrukih uzroka siromaštva i socijalne isključenosti, osigurati roditeljima jednake mogućnosti za povratak na posao i promicati mjere za postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, uključujući jednak pristup cjenovno pristupačnim i kvalitetnim ustanovama za skrb o djeci i dugotrajnu skrb za sve te jednaku podjelu odgovornosti za skrb, kućanske poslove i skrb o djeci među roditeljima unutar obitelji; ističe da obrazovanje u ranom djetinjstvu, kao dio kvalitetne i profesionalne skrbi o djeci, ne samo da omogućuje roditeljima da rade već i pogoduje društvenom i psihološkom razvoju djeteta; poziva države članice da teže uvođenju univerzalnog zdravstvenog osiguranja, u skladu s definicijom Svjetske zdravstvene organizacije, te da svim ženama pruže prenatalnu i postnatalnu zdravstvenu skrb;
8. podsjeća na važnost ravnomjerne podjele odgovornosti za skrb kod kuće jer se time ženama s obvezama skrbi omogućuje bolja zastupljenost na tržištu rada te poboljšanje njihovih životnih uvjeta i povećanje socijalne uključenosti; primjećuje da rodni stereotipi i norme povezani s podjelom odgovornosti za skrb ne samo da odvrćaju muškarce od potpunog sudjelovanja u roditeljstvu i skrbi u širem smislu nego su štetni i za žene i njihovu dobrobit te su nepovoljni za njihovo napredovanje u karijeri⁴; napominje da bi osobe koje skrbe o drugima također trebale imati pravo zatražiti fleksibilne radne uvjete kao što su skraćeno radno vrijeme, fleksibilno radno vrijeme i rad na daljinu; naglašava da su mjere za postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života važne za postizanje jednake podjele odgovornosti za skrb između žena i muškaraca te za rješavanje pitanja razlika u prihodima i zapošljavanju; konstatira da postizanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života ovisi o dostupnosti i pristupačnosti kvalitetnih usluga skrbi;
9. podsjeća da je 2021. u 27 država članica EU-a 27,9 % žena u dobi od 25 do 49 godina izvan tržišta rada navelo je da je briga o djeci ili odraslima kojima je potrebna skrb bila glavni razlog zbog kojeg nisu tražile posao⁵; ističe da će povećanje zaposlenosti žena također pridonijeti rješavanju problema koji proizlaze iz starenja stanovništva EU-a te povećanju ekonomske stabilnosti država članica; podsjeća da rodna neravnoteža u skrbi i zapošljavanju može dovesti do rodno uvjetovane razlike u mirovinama i velikih razlika u stopama siromaštva u starijoj dobi; napominje da su obitelji s djecom snose veći teret nedostatka pristupa tržištu rada i nejednakosti u prihodima; primjećuje da, iako postotna razlika u stopi zaposlenosti muškaraca i žena bez djece iznosi 1 %, za one koji imaju dijete mlađe od šest godina ta stopa iznosi 21 % i povećava se na 37 % za one s troje

⁴ Europska komisija, „[Položaj žena na tržištu rada](#)”, pristupljeno 2. listopada 2023.

⁵ Eurostat, tablica baze podataka LFSA_IGAR, „Neaktivno stanovništvo koje ne traži posao prema spolu, dobi i glavnom razlogu – skrb za odrasle osobe s invaliditetom ili djecu i drugi obiteljski ili osobni razlozi – od 15 do 64 godine”, posljednji put ažurirana 14. rujna 2023.

djece⁶; smatra da kod obitelji sa samohranim roditeljem, a osobito obitelji samohranih majki, postoji veća opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti (42,1 % naspram 29,6 % u kućanstvima s dvije odrasle osobe i troje ili više djece)^{1b} što je povezano s feminizacijom siromaštva, velikom zastupljenosti žena na nesigurnim radnim mjestima i poslovima na nepuno radno vrijeme, neproporcionalnim vremenom koje žene provode u slabo plaćenom radu, prekidima u karijeri zbog skrbi za djecu ili ostale članove obitelji te razlikama u plaćama muškaraca i žena⁷; naglašava, kako je navedeno u zakonodavstvu za ravnotežu između poslovnog i privatnog života u okviru europskog stupa socijalnih prava, važnost prijedloga za uvođenje dodatnih mjera za zaštitu roditelja i pružatelja skrbi od diskriminacije i otpuštanja; potiče rodno ujednačeno korištenje dopustima iz obiteljskih razloga i fleksibilne radne uvjete;

10. poziva države članice da uspostave sveobuhvatan skup pravila kojima se zabranjuje stalna praksa tijekom koje se na razgovoru za posao žene ispituje o mogućnosti da zatrudne ili jesu li trudne u trenutku prijave za posao; ističe da je riječ o obliku uznemiravanja na radnom mjestu i odbacuje pritisak koji ono vrši na zaposlene majke;
11. ističe velik doprinos žena u području zapošljavanja, kulture, obrazovanja, znanosti i istraživanja; prepoznaje znatno pogoršanje životnih uvjeta žena zaposlenih u umjetnosti i kulturi, žena koje upravljaju mikropoduzećima i malim poduzećima te onih koje rade na poljoprivrednim gospodarstvima i žive u ruralnim zajednicama zbog nedostatka ulaganja i potpore u gospodarskim i kulturnim aktivnostima;
12. smatra da su žene u većoj opasnosti od siromaštva nego muškarci i da je borba protiv siromaštva žena važna ne sama po sebi, nego je i od ključne važnosti u nastojanjima da se smanji siromaštvo djece; podsjeća da menstrualno siromaštvo, odnosno ograničen pristup higijenskim proizvodima pogađa svaku desetu ženu u Europi; naglašava da sram, menstrualni bolovi koji se ne liječe i diskriminirajuće tradicije dovode do napuštanja školovanja i nižih stopa prisutnosti djevojaka u školama i žena na radnim mjestima; naglašava da je razumijevanje poveznica između menstrualne higijene i morbiditeta, smrtnosti i neplodnosti majki, spolno prenosivih infekcija/HIV-a i raka vrata maternice ključno za uklanjanje zdravstvenih nejednakosti te da može pomoći pri ranom otkrivanju i spašavanju života; konstatira da je 2021. 24,4 % djece mlađe od 18 godina u EU-u (19,8 milijuna) bilo izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti; potvrđuje da ta brojka u nekim zemljama premašuje 30 %; smatra da je djeci koja odrastaju u siromaštvu teže uspjeti u školi, ostati zdrava i ostvariti svoj puni potencijal kasnije u životu; napominje da su socijalna ulaganja u individualne sposobnosti tijekom ranih godina djetinjstva posebno korisna za djecu u nepovoljnom položaju; smatra da u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta, čije su potpisnice sve države članice EU-a, sva djeca moraju dobiti pravo na obrazovanje, usluge zdravstvene skrbi, stanovanje i zaštitu, vrijeme za razonodu i odmor te uravnoteženu prehranu, kao i pravo na sudjelovanje u donošenju odluka koje se na njih odnose i na skrb u obiteljskom okruženju;
13. pozdravlja strategiju EU-a za skrb i reviziju ciljeva iz Barcelone u pogledu ranog i

⁶ Eurofound, „Living and working in Europe 2021” (Život i rad u Europi 2021.), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 9. svibnja 2022., str. 73.

⁷ Eurostat, „[1 in 4 children in the EU at risk of poverty or social exclusion](#)” (Svako četvrto dijete u EU-u izloženo riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti), 28. listopada 2021.

predškolskog odgoja i obrazovanja kao ključnih pokretača sudjelovanja žena na tržištu rada; ističe važnost takvog kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za borbu protiv nejednakosti i nepovoljnog društvenog položaja djece i njihovih obitelji⁸; poziva na donošenje niza politika, programa i preporuka, kao i na ulaganja na europskoj razini, kako bi se skrb prepoznala kao pravo i okosnica našeg društva; ističe da bi u svemu navedenome trebalo zauzeti integrirani, cjeloviti i cjeloživotni pristup skrbi, učiniti rad u sektoru skrbi privlačnijim i za žene i za muškarce te suzbiti diskriminaciju i rodne nejednakosti u tom sektoru; ističe, međutim, da trenutačna kvaliteta i količina dugotrajne skrbi i skrbi o djeci nisu dovoljne, posebno za rano djetinjstvo;

14. podsjeća na važnost ciljnih vrijednosti iz Barcelone za 2030., kojima je cilj da najmanje 50 % djece mlađe od tri godine i najmanje 96 % djece u dobi od tri godine do početne dobi za obvezno osnovno obrazovanje sudjeluje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju; naglašava središnju ulogu žena u ključnim područjima javnog sektora, kao što su socijalna skrb, skrb, obrazovanje i zdravstvo, koji omogućuju normalno funkcioniranje našeg gospodarstva i društva, ali su često prva žrtve rezova u kriznim razdobljima; smatra da rani i predškolski odgoj i obrazovanje imaju odlučujući utjecaj na kognitivni razvoj djece s obzirom na to da ona u prvih pet godina života razvijaju ključne sposobnosti i da pristup visokokvalitetnom obrazovanju postavlja temelje za kasniji uspjeh u životu u pogledu obrazovanja, dobrobiti, zapošljivosti i socijalne integracije te ima znatan utjecaj na samopouzdanje; tvrdi da skrb o djeci i predškolsko obrazovanje imaju važnu ulogu u kompenziranju socioekonomskog statusa djece izložene riziku od siromaštva i poticanju integracije roditelja, posebno majki, na tržište rada; smatra da je uključivo obrazovanje usmjereno na sve učenike i da potiče učenje, kulturne vrijednosti i vrijednosti zajednice; napominje da su se povećale razlike u obrazovanju među djecom iz različitih obrazovnih sredina; preporučuje državama članicama da svoj djeci svih dobi zajamče univerzalan pristup uključivom i kvalitetnom obrazovanju, podjednako formalnom i neformalnom te javnom i privatnom, radi promicanja njihova emocionalnog, društvenog, kognitivnog i tjelesnog razvoja te zaštite njihove dobrobiti i kako bi se zajamčilo da sva djeca imaju pristup uključivom kvalitetnom obrazovanju čime bi se postigao maksimalan utjecaj obrazovnog sustava na jednake prilike i prekidanje začaranog kruga isključenosti;
15. preporučuje državama članicama da pruže potrebnu podršku kako bi se svoj djeci zajamčilo pravo na kulturu, sport i razonodu te pristup otvorenim prostorima i zdravo okruženje, s naglaskom na jamčenju jednakog pristupa i jednake kvalitete za siromašnu djecu, djecu u zabačenim područjima, djecu s invaliditetom, djecu koja pripadaju nacionalnim, etničkim, vjerskim, jezičnim ili migrantskim manjinama, djecu koja se sele unutar EU-a bez obzira na njihovu nacionalnost i ostavljenu djecu; podsjeća na pravo na slobodno vrijeme i sudjelovanje u igrama i rekreativnim aktivnostima, kako je utvrđeno u Konvenciji UN-a o pravima djeteta;
16. naglašava da rješavanje problema rodni razlika u plaćama i mirovinama ima pozitivan učinak na smanjenje siromaštva i socijalnu uključenost te da je ključno za postizanje rodne ravnopravnosti; naglašava da su lako dostupne i kvalitetne usluge skrbi o djeci, usluge socijalne skrbi i usluge u kućanstvu od ključne važnosti te da ako te usluge ne

⁸ Godine 2021. 27,9 % žena u dobi od 25 do 49 godina izvan tržišta rada navelo je da je briga o djeci ili odraslima kojima je potrebna skrb bila glavni razlog zbog kojeg nisu tražile posao (Eurostat, anketa o radnoj snazi, 2021.);

postoje ili ako su ograničene, žene manje sudjeluju ili prestaju sudjelovati na tržištu rada kako bi obavljale neplaćene obveze skrbi; poziva na ambicioznu provedbu Direktive o transparentnosti plaća⁹ i na donošenje posebnih mjera za borbu protiv nesigurnih radnih mjesta, siromaštva unatoč zaposlenju, horizontalne i vertikalne segregacije tržišta rada i podcjenjivanja rada koji uglavnom obavljaju žene, a koji treba preispitati i pošteno platiti;

17. konstatira da obitelj ima važnu ulogu u kriznim situacijama; ističe važnost odgovarajuće skrbi o djeci, socijalne skrbi i usluga u kućanstvu za samohrane roditelje, posebno žene, s obzirom na to da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 nerazmjerno pogodila samohrane majke i da su one osjetljive na potrebe za skrbi svoje rodbine, zbog čega su manje dostupne za profesionalne aktivnosti¹⁰; poziva Komisiju i države članice da na ambiciozan način provedu i ojačaju Jamstvo za djecu kako bi se osiguralo da sva djeca u EU-u, uključujući djecu u udaljenim područjima, imaju pristup zdravoj prehrani, odgovarajućem stanovanju, zdravstvenoj skrbi, obrazovanju, skrbi i slobodnim aktivnostima; podsjeća na važnost uključivanja prava djece u sve unutarnje i vanjske politike, djelovanja i programe EU-a, kako zakonodavne tako i nezakonodavne, koji mogu izravno ili neizravno utjecati na djecu, osiguravajući dosljednost i usklađenost; naglašava važnost provedbe Preporuke o Jamstvu za djecu¹¹;
18. naglašava da je u Europi svako peto dijete žrtva nekog oblika seksualnog nasilja, da se većina zlostavljanja događa unutar hipotetskog okvira povjerenja i da djeca čine otprilike četvrtinu žrtava trgovanja ljudima, od kojih su većina djevojčice i koje u velikoj mjeri postaju žrtve seksualnog iskorištavanja¹²; napominje da se mlade tražiteljice azila suočavaju s rodno uvjetovanim nasiljem; osuđuje sve oblike nasilja, zlostavljanja, iskorištavanja i zanemarivanja djece; potiče države članice da razviju i primjenjuju integrirane sustave prevencije i zaštite djece u cilju uklanjanja nasilja, zlostavljanja, iskorištavanja i nemara, uz uključivanje škola i zdravstvenih sustava, među ostalim i javnih službi, kako bi se stvorili uvjeti za brzi odgovor, osiguralo zaštićeno okruženje i doprinijelo osnaživanju djece; naglašava da sva djeca imaju pravo na zaštitu od zlostavljanja, nasilja i zanemarivanja;
19. ističe važnost obrazovanja i osnaživanja djevojčica i žena kao čimbenika koji doprinosi smanjenju rodne neravnopravnosti i socijalne isključenosti; u tom pogledu naglašava važnost školskih programa koji kritiziraju stereotipe i njihov negativan utjecaj na djevojčice i žene, ali i na dječake i muškarce, s ciljem njihova razbijanja; preporučuje da države članice osiguraju da sva djeca svih dobi imaju pristup uključivom i kvalitetnom obrazovanju, i formalnom i neformalnom; ističe da je sveobuhvatan spolni odgoj za svu djecu ključna mjera za okončanje nejednakosti i izgradnju društva bez nasilja jer se njime suzbijaju štetni rodni stereotipi, promiče raznolikost, tjelesna autonomija te

⁹ Direktiva (EU) 2023/970 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o jačanju primjene načela jednakih plaća muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti plaća i mehanizama izvršenja, (SL L 132, 17.5.2023., str. 21–44).

¹⁰ Eurofound (2023.), „Ekonomске i socijalne nejednakosti u Europi nakon pandemije bolesti COVID-19”, Ured za publikacije Europske Unije, Luxembourg, 24. siječnja 2023.

¹¹ Preporuka Vijeća (EU) 2021/1004 od 14. lipnja 2021. o uspostavi europskog jamstva za djecu (SL L 223, 22.6.2021., str. 14.).

¹² Komunikacija Komisije od 24. ožujka 2021. pod naslovom „Strategija EU-a o pravima djeteta” (COM(2021)0142).

tjelesni i mentalni integritet;

20. prepoznaje ključnu ulogu škola kao pružatelja svakodnevnih hranjivih obroka (u mnogim slučajevima jedinog obroka) i promicatelja obrazovanja o prehrani koje nadilazi njihove ovlasti; potiče države članice da osiguraju barem jedan kvalitetan i besplatan obrok na svim razinama obveznog obrazovanja;
21. smatra da je nužno da države članice razviju politike kojima se rješava pitanje raširenosti dječjeg rada u EU-u; u tom smislu ističe preporuke Međunarodne organizacije rada u kojima se naglašava potreba za proširenjem socijalne zaštite za djecu i njihove obitelji kako bi se ublažilo siromaštvo i nesigurnost zbog kojih se nastavlja dječji rad, uključujući: osiguravanje da se rođenje svakog djeteta registrira kako bi djeca imala pravni identitet i kako bi mogla uživati svoja prava od rođenja; promicanje pristojnih radnih mjesta na kojima se zarađuje pravedna plaća, s posebnim naglaskom na radnike u neformalnom gospodarstvu; promicanje odgovarajućih načina života u ruralnim područjima, među ostalim podupiranjem gospodarske diversifikacije, ulaganjem u infrastrukturu i usluge te proširenjem zaštite i planiranja usjeva, posebno u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, koja i dalje djelomično ovise o tome da se brinu o poljoprivrednim procesima u cijelom kućanstvu; osiguravanje zakonodavstva kojim se štite djeca, uz potporu državnih instrumenata potrebnih za njegovu primjenu; i rješavanje pitanja roda i diskriminacije kojima se povećava rizik od dječjeg rada, posebno za djevojčice, povezanih s neplaćenim radom u kućanstvu;
22. napominje da su djeca iz različitih sredina, kao što su migranti, izbjeglice, tražitelji azila, djeca bez osobnih dokumenata i djeca bez pratnje među skupinama najteže pogođenima siromaštvom; napominje da su djeca koja žive u obiteljima sa samohranim roditeljem ili u velikim obiteljima u nepovoljnom položaju, djeca s invaliditetom i djeca koja pripadaju etničkim manjinama također izložena riziku od siromaštva¹³; ističe da postoje razlike u pristupu zdravstvenoj skrbi i obrazovanju za najsiromašniju i najranjiviju djecu; naglašava da se romska djeca i 11 milijuna djece s invaliditetom nalaze u najnepovoljnijem položaju kad je riječ o pristupu kvalitetnom obrazovanju; napominje da su, iako je vjerojatnije da će romska djeca u Europi napustiti školu na osnovnoškolskoj ili srednjoškolskoj razini bez stjecanja temeljnih vještina, djeca s invaliditetom i dalje u potpunosti isključena iz školovanja i visokokvalitetnog učenja¹⁴; naglašava da prema Globalnom indeksu zdravlja žena oko 44 % žena u EU-u nije u posljednjih 12 mjeseci testirano ni na jednu od četiri ključne bolesti žena; napominje da rodna neravnopravnost sprečava žene i djevojčice u pristupu zdravstvenim informacijama i ključnim uslugama; naglašava važnost smanjenja razlika u zdravstvenoj skrbi za žene; poziva Komisiju i države članice da u nacionalnim strategijama za Rome prednost daju pravima djece i osiguraju da romska djeca imaju jednak pristup osnovnim uslugama, s posebnim naglaskom na ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, zdravstvenoj skrbi, prehrani i pristojnom stanovanju; primjećuje da su prepreke pristupu njihovim pravima i prevladavanju siromaštva još složenije za djevojčice koje se suočavaju s više oblika diskriminacije; napominje da će se zbog toga djevojčice vjerojatno previdjeti u

¹³ „[Over 200,000 more children are at risk of poverty in the European Union](#)” (Više od 200,000 djece u Europskoj uniji u opasnosti je od siromaštva): izvješće organizacije *Save the Children*, 7. ožujka 2023.

¹⁴ Regionalni ured UNICEF-a za Europu i srednju Aziju, „[Situation of Children in Europe and Central Asia](#)” (Položaj djece u Europi i srednjoj Aziji), siječanj 2023.

planovima za rješavanje potreba ranjivih skupina; ističe važnost ulaganja u privatno i javno obrazovanje kojim se osiguravaju ciljane metode podučavanja i individualizirani pristup za djecu koja pripadaju ranjivijim društvenim skupinama, kao što su obitelji i zajednice pogođene isključenošću; naglašava da bi taj pristup trebao uključivati suradnju između nastavnika, socijalnih i obrazovnih stručnjaka, obitelji i zajednica; poziva Komisiju i države članice da prava djece uključe u Europsku strategiju za osobe s invaliditetom za razdoblje 2020. – 2030. i da pruže potporu obiteljima ulaganjem u osnaživanje djece i njihovih obitelji te pravo na neovisan život;

23. podsjeća da devet milijuna adolescenata u Europi (u dobi od 10 do 19 godina) živi s psihičkim poremećajima, pri čemu anksioznost i depresija čine više od polovice tih slučajeva; naglašava da su zbog diskriminacije i marginalizacije psihičke smetnje izraženije kod žena i pripadnika zajednice LGBTQIA¹⁵; osim toga, naglašava da su među djecom bez pratnje i migrantima adolescentske dobi psihički poremećaji vrlo rašireni jer okolnosti s kojima se ta djeca suočavaju itekako utječu na psihičko zdravlje; primjećuje da su ograničenja uvedena zbog bolesti COVID-19 znatno suzila mogućnosti djece za druženje i održavanje kontakata, što je dovelo do raširenih poremećaja i porasta simptoma depresije, posebno kod adolescentica¹⁶; napominje da škole olakšavaju pristup potpori za psihičko zdravlje i psihosocijalnoj potpori; podsjeća da je UNICEF istaknuo da postoje prokušane strategije, kao što su provedba programa za podizanje svijesti i jačanje emocionalnih vještina adolescenata, integracija usluga savjetovanja o psihičkom zdravlju u obrazovanje, osposobljavanje nastavnika i osoblja u korist veće dobrobiti učenika te stvaranje sigurnih okruženja u kojima djeca mogu raspravljati i dijeliti svoje bojazni¹⁷; naglašava da države članice trebaju dodijeliti odgovarajuća financijska sredstva za liječenje psihičkih i psihosocijalnih tegoba te poboljšanje regionalne infrastrukture u okviru fonda ESF+ i Europskog fonda za regionalni razvoj, uključujući ciljane programe za ranjive skupine;
24. konstatira da je nejednakost žena u pogledu zdravlja snažno povezana sa socioekonomskim statusom i zemljopisnom regijom te da je ključno uzeti u obzir društvene i ekonomske čimbenike koji utječu na živote i zdravlje žena u različitim fazama života; ističe manjak kvalitetnih, pristupačnih, dostupnih i cjenovno pristupačnih usluga skrbi u svim državama članicama, uključujući u ruralnim regijama; ističe da se zbog širokog raspona pravnih, financijskih, praktičnih, društvenih i kulturnih prepreka i ograničenja spolno i reproduktivno zdravlje i prava, uključujući pristup sigurnom i zakonitom pobačaju, uvelike razlikuju unutar država članica EU-a i među njima; podsjeća da su spolno i reproduktivno zdravlje i prava preduvjet za rodnu ravnopravnost;
25. podsjeća na to da mnoge Ukrajinke koje su izbjegle iz svoje zemlje zbog ratne agresije žive u različitim europskim državama unutar i izvan EU-a i da se moraju uzeti u obzir

¹⁵ UNICEF, „[The Mental Health Burden Affecting Europe’s Children](#)” (Psihičko opterećenje djece u Europi), 4. listopada 2021.

¹⁶ *Save the Children*, „Guaranteeing Children’s Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do” (Jamstvo za budućnost djece: kako krize uzrokovane bolešću COVID-19, povećanjem životnih troškova i klimatskim promjenama utječu na siromašnu djecu i što vlasti u Europi trebaju učiniti”, ožujak 2023.

¹⁷ UNICEF, „[The Mental Health Burden Affecting Europe’s Children](#)” (Psihičko opterećenje djece u Europi), 4. listopada 2021.

njihove specifične potrebe u pogledu skrbi za djecu, ne samo kako bi im se olakšao pristup tržištu rada već i kako bi se olakšalo učenje jezika i socijalna uključenost njihove djece; ističe da je rat u Ukrajini oslabio pristup zdravstvenoj skrbi, uključujući usluge povezane sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima, i doveo do kritične situacije u odgovaranju na potrebe raseljenih osoba u tom području;

26. poziva države članice da riješe izazove s kojima se suočavaju izbjegle Ukrajinke, kao što su jezične prepreke, veća vjerojatnost društvene izolacije i ograničena društvena mreža; napominje da ukrajinske izbjeglice mogu biti izložene dodatnom riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; napominje da su obveze skrbi prepreka zapošljavanju Ukrajinki (33 %) u odnosu na Ukrajincima (9 %); poziva države članice da ponude rješenje za te izazove i pruže namjensku pomoć za skrb o djeci u obliku potpore ili subvencije¹⁸;
27. ističe da se u izvješću organizacije *Save the Children*¹⁹ navodi da danas u područjima zahvaćenima oružanim sukobima živi više djece nego u bilo kojem drugom trenutku u posljednja dva desetljeća (posebno u Afganistanu, Jemenu, Južnom Sudanu, Srednjoafričkoj Republici, Demokratskoj Republici Kongu, Siriji, Iraku, Maliju, Nigeriji i Somaliji), pri čemu zbog sukoba svake godine umire 100 000 dojenčadi; podsjeća da je 2017. u područjima pogođenima sukobima živjelo 420 milijuna djece (18 % ukupnog broja djece na svijetu), što je 30 milijuna više nego godinu ranije;
28. poziva Komisiju i države članice da se bore protiv strukturne diskriminacije i svima omoguće potpun i nediskriminirajući pristup tržištu rada, čime se također poboljšava razvoj djece, jača socijalna uključenost i pravednost te smanjuje siromaštvo; poziva Komisiju i države članice da predlože posebne mjere za promicanje pristupa zapošljavanju i sigurnosti za izbjeglice i migrante; u tom pogledu ističe europske direktive o transparentnosti plaća i o minimalnim plaćama²⁰, koje kao daljnje mjere imaju za cilj uklanjanje rodno uvjetovanih razlika u plaćama; ističe da pravedna primanja doprinose rješavanju problema siromaštva žena na održiv način; naglašava da se financijskim sredstvima EU-a omogućuju potpora i ulaganja na nacionalnoj razini za borbu protiv siromaštva djece i promicanje socijalne uključenosti;
29. poziva Komisiju da predloži niz mjera i preporuka usmjerenih na poticanje prijelaza na gospodarstvo u kojem će skrb biti u središtu politika EU-a i nacionalnih politika, uz pravodoban i jednak pristup kvalitetnim uslugama skrbi, primjerice obrazovanju o srbi, uz istodobnu učinkovitu upotrebu dostupnih instrumenata EU-a i izdvajanja odgovarajućih financijskih sredstava za to područje; ponavlja da se, uz ESF+, drugi izvori financiranja sredstvima EU-a mogu izravno ili neizravno koristiti za financiranje programa koji utječu na živote djece i njihovih obitelji, kao što su Europski fond za regionalni razvoj i Fond europske pomoći za najpotrebitije;
30. traži od Komisije i država članica da uspostave sustav za praćenje raširenosti dojenja na

¹⁸ Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj, „[What are the integration challenges of Ukrainian refugee women?](#)” (Koji su izazovi za integraciju izbjeglih Ukrajinki?), 30. svibnja 2023.

¹⁹ *Save the Children*, „Stop the War on Children: Protecting children in 21st century conflict” (Zaustavite rat protiv djece: zaštita djece u sukobima 21. stoljeća), 2019.

²⁰ Direktiva (EU) 2022/2041 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o primjerenim minimalnim plaćama u Europskoj uniji (SL L 275, 25.10.2022., str. 33.).

razini EU-a kako bi se mogla stvoriti predodžba o stvarnom stanju i kako bi se doprinijelo oblikovanju politika kojima se promiče dojenje, u skladu s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije;

31. poziva da rodno osviještena politika i rodno osviještena izrada proračuna budu odražene u svim područjima politika te pri osmišljavanju mjera za odgovor na konkretne krize koje pogađaju žene i djevojčice; stoga naglašava da je potrebno posebno prikupljati raščlanjene podatke, steći stručno znanje o rodnim pitanjima i izraditi procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost kako bi se osigurala potpuna integracija rodne dimenzije u sva područja te bolje razumjeli i obrađivali posebni učinci tih politika na žene; poziva na donošenje jasnih rodno usmjerenih mjera izdvajanjem sredstava za zadovoljavanje posebnih potreba žena nakon negativnih posljedica nekoliko kriza, posebno u području zapošljavanja, rodno uvjetovanog nasilja te spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, među ostalim i prema potrebi u programima i instrumentima u okviru instrumenta NextGenerationEU ili višegodišnjeg proračuna EU-a za razdoblje 2021. – 2027.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	19.9.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+: 24 -: 2 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Lina Gálvez Muñoz, Livia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Karen Melchior, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Christine Schneider, Sylwia Spurek
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Abir Al-Sahlani, Silvia Modig, Eleni Stavrou, Hilde Vautmans
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Laura Ballarín Cereza

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

24	+
ID	Annika Bruna
PPE	Isabella Adinolfi, Maria da Graça Carvalho, Elzbieta Katarzyna Łukacijewska, Christine Schneider, Eleni Stavrou
Renew	Abir Al-Sahlani, Karen Melchior, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Pina Picierno, Evelyn Regner
The Left	Silvia Modig, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Christine Anderson

4	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión
ID	Maria Veronica Rossi
NI	Livia Járóka
PPE	Arba Kokalari

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	7.11.2023
Rezultat konačnog glasovanja	+: 33 -: 5 0: 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Dominique Bilde, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Jordi Cañas, Leila Chaibi, Ilan De Basso, Margarita de la Pisa Carrión, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Cindy Franssen, Chiara Gemma, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Ádám Kósa, Stelios Kypourouopoulos, Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Max Orville, Sandra Pereira, Dragoş Pîslaru, Elżbieta Rafalska, Daniela Rondinelli, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mounir Satouri, Monica Semedo, Eugen Tomac, Romana Tomc, Marianne Vind, Tomáš Zdechovský
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Gheorghe Falcă, Romeo Franz, Lukas Mandl, Eugenia Rodríguez Palop, Birgit Sippel
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Asim Ademov, Attila Ara-Kovács, João Pimenta Lopes, Thijs Reuten

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

33	+
PPE	Asim Ademov, Jarosław Duda, Gheorghe Falcă, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Stelios Kypourouopoulos, Lukas Mandl, Eugen Tomac
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Dragoş Pîslaru, Monica Semedo
S&D	João Albuquerque, Attila Ara-Kovács, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Ilan De Basso, Estrella Durá Ferrandis, Alicia Homs Ginel, Thijs Reuten, Daniela Rondinelli, Birgit Sippel, Marianne Vind
The Left	Leila Chaibi, Sandra Pereira, João Pimenta Lopes, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Romeo Franz, Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Mounir Satouri

5	-
ECR	Chiara Gemma, Margarita de la Pisa Carrión, Elżbieta Rafalska, Pirkko Ruohonen-Lerner
PPE	Romana Tomc

3	0
ID	Dominique Bilde
NI	Ádám Kósa
PPE	Tomáš Zdechovský

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani